Lodzer Tageblat № 209

Opłata pocztowa uiszcz. ryczałtem

פרייז 10 גראשען

לאדזשער טאגעבלאט

היינט 6 זייטען

רעדאקציע און אדמיניסטראציע: פיעטריקאווער 16.
טעלעפאנען פון: רעדאקציע 10057, פון אדמיניסטראציע 10047.

זונטאג, י"ד אלול פ' תבוא תר"צ | 7 września 1930 r. | 23-טער יאהרגאנג

נייער אינטערוויאו מיט מארשאל פילסודסקי

פרעמיער ערקלערט, פארוואס די וואהל-ארדינאציע איז געבליבן נישט געענדערט

(אויספיהרליכער טעלעפאנישער בעריכט צום „לאדזער טאגעבלאט")

וואר שא. (טעלעפאניש צום „לאדזער טאגעבלאט")

נעכטען פארמיטאג האט מארשאל פילסודסקי אויפגענומען דעם רעדאקטאר פון „גאזעטא פאלסקא", באגוסלאוו מיעדזשינסקי און איהם ערטיילט פאלגענדען אינטערוויאו:

— בכן, ה' מארשאלעק, זייט א וואך זענען מיר אריין אין דער וואהל-צייט.

— איהר ווייסט, די וואהל-צייט עקזיסטירט אינצט קודם כל פאר דער רעגירונג, נו און פאר די מעגליכע — אויב איך זאל אזוי זאגען — קאנדידאטען אויף דעפוטאטען. וואס שייך די דאזיגע קאנדידאטען וועל איך לעת עתה גאר נישט זאגען, ווייל זייערע נעמען זענען מיר נישט בעקאנט. דאגעגען האט זיך מיר אט די ערשטע וואהל-וואך געלאזט זעהר שטארק פיהלען: ווארום איך מיז דאך האבען צו טון מיט א גאנצע רייה געזעצען און פארשריפטען, און וועלכע עס איז, נאטירליך, פארהאן א געוועהנליכער באלאס און א מאסע סתירות. חוץ מזה האב איך, איך ווייס נישט פארוואס, א מיז זיך צו פערנעמען מיט די געוועזענע טיים-דעפוטאטען — און איך בין זיך מודה פאר אייך, אז אט די צווייטע בעשעפטיגונג צווינגט מיך צו זעהר עקעל האבען ארבייט, נעמליך צו פאטשקען זיך אין שמוץ. מחמת דער ווירקליכער לאזונג ביי די הערען געוו. דעפוטאטען איז: געלד, געלד, געלד — אדער פאר זיך, אדער פאר די פארטייען אפילו די פערשידענארטיגסטע — דאן רוקט זיך אן דער מיז אריינצוגעהן אין שמוץ און בלוט, וואס עס איז פאר מיר בעזונדערס שווער, מחמת איך בין גענוג בעקאנט פון מיין אומפעהיגקייט צו טון עפיס א ברודיגע מאט.

אבער לאמיר זיך אומקעהרען צו די געזעצען קודם כל האב איך בכן געמוזט האבען צו טון מיט דער אזוי-גערופענער וואהל-ארדינאציע. מיין ערשטע זארג איז געווען די, צי קאן איך אנערקענען א געזעץ, וואס שטעהט בפירוש

אין סתירה צו דער קאנסטיטוציע

ווארום אין דער קאנסטיטוציע וועט איהר נישט געפינען קיין שום ארטיקעל, וואס זאל ערגיצוואו, אפילו אין איין אות רעדען וועגען פארטייען, וועגען קלובען און וועגען א וועלכער עס איז אונגעלויבער איגנאניזאציע פון דעפוטאטען. פערקעהרט — די קאנסטיטוציע פאדערט בסדר פון די דעפוטאטען א פולשטענדיגע פרייהייט פון לעזען דעם אדער אנדערען עניין לויט'ן אייגענעם געוויסען, נישט לויט'ן בעפעהל פון וועלכער עס איז פארטיי, די ארגאניזאציע וואס קאן סותר זיין דאס געוויסען. דערויף שווערען אפילו די דאזיגע „בעשווערטע הויזען". און פלוצלינג, לויט דער וואהל-ארדינאציע איז דער אזוי-גערופענער מלוכה'שער וואהל-קאמיסיע מוז איך האבען צו טון מיט די פארשטעהער פון די דאזיגע קלובען מיט די פארשטעהער פון די פארטייען, וועלכע דארפען אלס צולאג בלימר'שט אפהיטען

די ריינקייט פון די וואהלען

איך בין זיך מודה פאר אייך, מיין הער, אז איך האב זיך געוואקעלט אין דער דעה מכח די מעגליכקייטען אויסצופיהרען דורך מיר אט דאס פאלשע געזעץ, ווארום די דאזיגע מלוכה'שע וואהל-קאמיסיע דארף דאך בלייבען אויך נאך די נייע וואהלען, איבער דער גאנצער צייט ביז דעם אויסשרייבען די קומענדיגע וואהלען, דאס הייסט, אז עפיס א קלוב קאן ביי די נייע וואהלען זיך ארויסווייזען פאר נישט עקזיסטירענד, ער קאן פגר'ן, זיין א געוועהנליכע נבלה, און פונדעסטוועגען האבען עפיס א בעדייטונג, האבען בעצאהלטע. נאטירליך, זיינע רייזעס, זיינע דיעטען, האטעלען, אזוי אז עפיס א „געוועזענער דעפוטאט" וועט געפינען לאמש אנ'אומזיסטע פרעסערי. מיינע וואקלענישען זענען געווען שווערע, ווארום עס איז נישט פארהאן קיין באסקודנערע זאך אין דער מלוכה, ווי די דעמאראליזירטע באנדע געוועזענע דעפוטאטען; עפיס דעקלאסירטע קלאטשעס, צו נעבולדיגע וואלאכען, וועלכע שרייען: געלד, געלד, געלד און קאנען פאר פראקורא האבען עפיס מאנדאטען. איך בין זיך מודה פאר אייך, אז די לעזונג פון די יורידישע ספקות מיינע — ווארום דאס דאזיגע שטינקענדיגע פארטיי-„שטיקעל" איז בפירוש סותר די קאנסטיטוציע — איז מיר אנגעקומען זעהר שווער. מיין ערשטער אימפולס איז געווען דער חשק צו סקאנדירען דאס פולשטענדיג ריקזיכטסלאז און ארויסצווארפען הינטער דער טיר די דאזיגע נבלה, וועלכע דער עניין וואהלען קאן בלויז קאמפליצירען.

דאס דאזיגע פארטיי-„שטיקעל" געהער צו די פוסטעמען, וועלכע עס איז פארהאן א סך: דאס ארײנ'גנב'ענען דורך פערשידענע צינאבען פולמאכטען, וואס בעדייטען בלויז געלד, געלד, געלד און אנ'אומזיסטע פרעם פאר די הערען דעפוטאטען צום סיים. אויב איך האב דאס נישט געטון, איז עס דערפאר, וואס אין אזא גרויסער צייט איז דאס צונויפשטעלען עפיס אנדערש געווען צו שווער. דאס איז געווען

די איינציגע סבה,

צוליב וועלכער איך האב דערלאזט די פערשידענע נבלות ווי זאלען עקזיסטירען און אנשטעקען די לופט.

— אויף וויפיל מיר איז בעקאנט, הער מארשאל, האט די רעגירונג געהאט עפיס עהנליכעס צו א קאנפליקט מיט'ן סיים וועגען סבורה-פרעטענזיעס צו מלוכה-געלדער?

— אהא, דאס רעד'ט איהר געווים וועגען הגנגערנדען הער דאשינסקי און אנדערע זיינע קאלעגען. איך מוז אייך זאגען, אז דער דאזיגער עניין האט מיר אויך צוגענומען פיל צייט. אבער איך ווארף ענטשידען אפ אלע אטענטאטען אויף געלדער פון מלוכה-אוצר. קודם כל מיין הער, איז אין ארטיקעל פון דער קאנסטיטוציע, וואס רעדט וועגען די נאנדערלאזען דעם סיים, נישט פארהאן קיין איין ווארט וועגען דעם, אז דער פערבלייבענדער סיים-מארשאלעק און זיינע שטעל-פערטרעטער זאלען בעקומען וועלכע עס איז געלדער. די דערציי־צונגעטעשעפטע רעדען וועגען מארשאלקעס זענען אפילו נישט דערמאנט אין דעם דאזיגען ארטיקעל, אלס ווינצע-מארשאלקעס; די רייד איז בלויז וועגען שטעל-פערטרעטער. און צוליב דעם, וואס דער דאזיגער דאשינסקי פערטרעט זיך שטילמאל לחלוטין נישט דורך דעפוטאטען, ווי דאס איז געווען אין בעקאנטען פאל מיט די אפיצירען, ווען עפיס אנ'ארינער בעאמטער האט פערטרעטען דאשינסקי'ן — דאן ווייס איך אפילו נישט וועמען איז דאס נוגע, ווען עס קאן אזוי וויט אויסגעצייגען ווערען דער בעגריף פון א שטעל-פערטרעטער אבער איך מאך נאכאמאל אויפמערקזאם, אז אין דער קאנסטיטוציע איז אפילו קיין ווארט נישט פארהאן וועגען וועלכען עס איז צאהלען.

איך האב זיך בכלל פערטראכט איבער דער צול-בעוואוסטקייט פון

ארטיקעל 29 פון דער קאנסטיטוציע

אויף וועלכען דאשינסקי שטיצט זיך און וועלכער רעדט גארנישט וועגען געהאלט. און איך בין זיך מודה פאר אייך, אז איך האב דערזעהען א געוויסע דאזע צול בעוואוסטקייט אין דער אונארדנונג, מחמת די פערפלאנטערטע אפרעכנונגען פון די געלדער, וואס זענען אויסגעגעבען געווארען אויפ'ן סיים, פארערן א וועלכע עס איז צייט פון ליקווידאציע. ווארום עס זענען דאך פארהאן קאנטאס, וואס די הערען דעפוטאטען האבען גענומען, א סך חובות זייערע, וואס קריכען אויך ארײן אלס דיעטען, חובות אין רעסטאראנען, אין האטעל, וועלכע מוזען אויף וועלכען עס איז אופן רעגולירט ווערען. די בערעכענונג ווידער, אז דאס אלץ, וואס קומט פאר'ן פאטעל, פאר'ן האטעל, פאר'ן בורדעל און פאר'ן סערדעל דארף בעצאהלען די רעגירונג פון די שמוציגע געלדער — מוז אפגעשטעלט ווערען. דעריבער, וואהרשיינליך, איז אויך איבערגעלאזען געווארען א צייט אויף צוזאמענקומען זיך דעם קומענדיגען סיים צו.

רעגולירען די השבונות

און דאס אזוי, אז עס זאל זיין עפיס א דיסציפלין אויף די געוועזענע דעפוטאטען. נאטירליך קאן די קאנסטיטוטא צו פראקטיקטוטא זיך דאס אנדערש אויסטייטשען, ווייל דער דאזיגער נאטירליכער צול איז אונגאנצען נישט דערמאנט אין דער קאנסטיטוציע, אבער עס זענען אויך נישט אויסגערעכענט אנדערע צולען.

ערשט נישט לאנג צוריק האב איך גערעדט מיט איינעם פון די גרויסע מלוכה-מענער פון אייראפא און רעדענדיג וועגען איינער פון די עקזיסטירענדע מלוכות — דעם נאמען [illegible] — האט דער מלוכה רוף איך נישט אן — האב איך געזאגט, אז מיר האבען צו טון מיט קראנקע מענשען, וואס זענען צוערשט קראנק געווארען אויף דאלטאניזם, דאנעגען האבען זיי די רויטע פארב געזעהען אלס גרינע: די קראנקהייט, ווי איך האב אמאל געלערנט, איז גענוג פערשפרייט, אבער ווען די קראנקהייט איז ביי די דאזיגע מענשען ווייטער געגאנגען, האבען זיי אנגעהויבען געהן אויף די קעפ, בריקענדיג מיט די פיס אין דער הויך, און ווייל אזוי געהן איז אונבעקוועם און די גאנצע וועלט זעהט זיך איבערגעקעהרט — דערפיהרט דאס בכן צו קאפ-וועהטאג אין דאן קלאגען זיי זיך אויך אויף קאפ-שווינדעל, אויף עמויצען — אז דער קאפ טוט זיי וועה.

די געוועזענע דעפוטאטען דערמאנען מיך שטארק אן דער מלוכה. קודם כל שטעלען זיי זיך פאר, אז זיי זענען אמתע דעפוטאטען פון דאך אנ'אונעקזיסטירענדען סיים און דעריבער פרובען זיי איינארדנען פון פראפעסיאנעלען פעראיין פון די געוועזענע סיים-דעפוטאטען

א מלוכח און א מלוכה

אונטער'ן נאמען „וויעיסקא גאס". די דאזיגע „מלוכה" וויל זיין מיט פוילען, אלס מלוכה, און קרוגס-צושטאנד — מעגליך און פערטיידיגונג פון אומזיסטען סערדעל, מעגליך און פערטיידיגונג פון אומזיסטען האטעל.

איך מיין אז עס וועט זיין אמלייכסטען צו אנלעגען מיט הילף פאר'ן אפגעריסענעם געזונד פון אט די הערען מיט א פייערלעשער-שפריץ, כדי צו ברענגען זיי א ביסעל צום בעוואוסטזיין. דאס איז, מיין הער, אנ'אלטע מעטאדע — צו בעגיסען די משוגעים מיט קאלט וואסער.

נו, צי קאן עקזיסטירען אזא קאמישע „מלוכה"? א מלוכה פון א פראפעסיאנעלען פעראיין פון געוועזענע דעפוטאטען וואס שטעהען פאר דער פערטיידיגונג פון דר ריינקייט פון די וואהלען! נו, נו מיין הער, דאס איז שוין צופיל. דער אומזיסטער סערדעל און די ריינקייט פון די וואהלען — פערבינדען צוזאמען.

בכן, ווי איהר זעהט — האב איך שוין גענוג געהאט וואהל-דאגות, ווי אויף איין וואך.

נאך קורצע און שווערע ליידען איז געשטארבען אין עלטער פון 70 יאהר מיין ל. מאן, אונזער טייערער פאטער, שוויגערפאטער, גרויספאטער און אנקעל נ"ע

שמעון ב"ר דוד ז"ל קאזשמינסקי

די לויה קומט פאר היינט זונטאג, דעם 7-טן סעפטעמבער ה. י. פון טרויער-הויז וואולטשאנסקא 63, וועגען וואס עס טיילט מיט אין גרויס צער

די טיפטרויערנדע פאמיליע

ערשטער יודישער וואוינונגס-קאאפער. „אונזער היים" ביי די מאגאזין-שניידער אין לאדז

היינט זונטאג ד. 7 סעפ. 12 א זייגער מיטאג קומט פאר אויפ'ן אייגענעם פלאץ (זשעראמסקא 10) א פייערליכער גרונדשטיין-לייגונג פון די הייזער פון ערשטען יודישען וואוינונגס-קאאפעראטיוו „אונזער היים".

אלע יודישע אינסטיטוציעס, האנדווערקער-פעראיינען, צעכען, מיטגלידער פון וואוינונגס-קאאפ. „אונזער היים", שפענדער פון „ציגעל-קייט" ווערען איינגעלאדענט אנטייל צו נעמען אין דער פייערליכקייט.

בעמערקונג: די האנדווערקער-פעראיינען און צעכען ווערען געבעטען צו שיקען זייערע פאהנער 9 א זייגער אין דער פריה אויפ'ן פלאץ פון דער פייערליכקייט זשעראמסקא 10.

פערוואלטונג פון וואוינונגס-קאאפ. „אונזער היים"

7-kl Szkola dla żyd. inteligencji (Zakła Freblowski)

Kacenelson-Nachumow

ul. Pomorska 20 (tel. 183-40) Zapisy w g. 4—7 pop.

7-קל. שולע פאר קינדער פון יודישער אינטעליגענץ און (פרעבעל-שולע) קאצענעלזאן - נאחומאב פאמארסקא 20, טעלעפ. 183-40 (איינשרייבונגען פון 4—7 נאכמיטאג)

די שול-קאנצעלאריע נעמט אן איינשרייבונגען פון קנאבען און מעדכען, וואס זענען איז שולצוואנג. אין פארבערייטונגס-קלאס (A) ווערען אנגענומען קינדער פון 5½ יאהר. אין פרעבעל-שולע (שפיל-שולע) קינדער פון 3—7 יאהר.

די אינטעריכטס-שפראך אין שולע, ווי אויך אין פרעבעל-שולע איז פויליש. פיר קנאבען פיר מעדכען א פערגרעסערטער קורס פון העברעאיש און אלע למודי-קודש אונטער דער הנהלה פון ר' י. ב. קאצענעלסאן. א ספעציעלער קורס פון טענץ, ריטמיק, פלאסטיק לויט'ן פראג. פון טאנץ-שולען פיר קינדער אונטער פאכמ. לייטונג פיר פיזיש-שוואכע קינדער, ווי אויך פיר אונבעמיטעלטע ווירד געעפענט א

נאכמיטאג-פרעבעל-שולע | ביז 50% ביליגער | נאכמיטאג-שולע

היינט, זונטאג, פינקטליך 12 א זייגער ווערט געשטעלט א מצבה פאר אונזער יונג-פערשטארבענעם מיטגליד נ"ע

אלימלך בראמבערג

אלע אונזערע מיטגלידער און דער גאנצער פאמיליע פון פערשטארבענעם ווערען איינגעלאדענט פינקטליך צו קומען

דער קאמיטעט פון בית-תפלה „תהלת ישראל".

אויפפאדערונג

דערמיט פאדער איך אויף די ה"ה מילראד און נארענבערסקי, פיעטריקאווער 37, צו קומען צו א ד"ת היינט זונטאג, ד. 7. סעפטעמבער אין די פארמיטאג-שעה'ן צום ראבינאט פל. וואלנאשטשי 6, צום לעצטען מאל וועגען טויער, וואס איז פערמאכט שוין 12 טעג. אין געגענפאל, וועל איך נישט זיין פעראנטווארטליך פאר די ווייטערדיגע פאלגען.

יעקב פאזשאנשעווסקי, שענקעוויטשא 20.

א שותף

עווענטועל צו פערפאכטען א פלאץ, וואס איז פאסענד פאר בוי- אדער הייץ-מאטעריאלען. די אונטערנעהמונג האט גוטע אויסזיכטען, ווייל אין דער גאנצער געגענד געפינט זיך נישט אזא ארט אונטערנעהמונג צוליב דער גרויסער פארצעלאציע און בוי-בעוועגונג. באהן-קאמוניקאציע אויפן ארט. אפערטען אין דער פוילישער שפראך אפצוגעבען אין אדמ. פון „לאדז. טאגעבל". אונטער „W. D."

א בעסערער יונגערמאן

קען בעקומען לאדזשי קען אויך זיין מיט בעקעסטיגונג ביי א בעסערע פאמיליע צו ערפאהרען אין אדמ. פון לאדזער טאגעבלאט אונטער ליט. „J."

DYREKCJA

Łódzkiego Towarzystwa Elektrycznego, Sp. Akc.,

(Elektrownia Łódzka)

podaje do wiadomości Pp. Odbiorców energji elektrycznej na **ograniczniki,** iż ostateczny termin uregulowania należności za **rachunki III-go kwartału (różowe),** to jest za czas od 1 września 1930 r. do 1 grudnia 1930 roku **upływa dnia 10 września 1930 roku.**

Niewpłacenie należności w terminie wyżej wskazanym pociągnie za sobą skutki zerwania umowy zawartej na dostawę energji elektrycznej, ora z przerwę w dostawie prądu bez uprzedniego o tem zawiadomienie.

W celu uniknięcia ścisku przy płaceniu w ostatecznym terminie, uprasza się o wcześniejsze regulowanie należności.

Przy płaceniu należy bezwzględnie przedstawić zapłacony rachunek różowy za II kwartał 1930 roku.

ישיבת „תורת אליעזר" ע"ש הרה"ק מראדאשיץ זצ"ל לאדז, פאדזשעטשנא 12

גרויסער ענגל. זאל אל. 1-טען מאי 2.

וזאת התורה

סיום הספר

דערמיט זענען מיר מודיע, אז אי"ה היינט, זונטאג, א' תבוא דעם 7. סעפט. פינקטליך 6 א זייגער אוו. קומט פאר אין גרויסען ענגל. זאל אל. 1-טען מאי (פאסאזש שולץ 2) א פייערליכע

חנוך הספר-תורה

מיט דעם אנטייל פון הר"הג אדמו"ר שליט"א מראדאשיץ און בעריהמטע חזנים ווי אויך א גוט-איינגעשטימטן כאר מיט אנ'ערשטקלאסיגען ארקעסטער.

מיר בעטען אלע אונזערע מיטגלידער און סימפאטיקער אנטייל צו נעמען אין אונזער גרויסער חגיגה, וואס די גאנצע הכנסה איז בעשטימט לטובת אונזער ישיבה.

בעמערקונג: פרויען ווערען געבעטען צו קומען נייען יריעות פון 4 אזייגער אן.

איינטריט פריי! — ועד הישיבה

מיליטערישע רעוואלוציע אין ארגענטינא

בועגאס-איירעס, 6 (ספעצ. צום „לאדז. טאג.") אין ארגענטינא האט אויסגעבראכן א פאליטישע מיליטערישע רעוואלוציע. דער גאנצער פלאט און ארמעע איז צוגעשטאנען צו די רעוואלוציאנערן. אין דער שטאט ווערן פראווערט גאסן-קאמפען.

לאנדאן, 6 (טו) הגם די רוה אין בועגאס-איירעס איז אין אלגעמיין נאך נישט געשטערט געווארן, זענען פונדעסטוועגן שוין פארגעקומען קלענערע צוזאמענשטויסן אין איניגע גאסן צווישן המון און דער פאליציי. דאס רעוואלוציאנערע מיליטער איז נאך אין דער שטאט נישט אנגעקומען, דאך וואקסט די אונרוהיגקייט פון שעה צו שעה. פרעזידענט איריגיאן געפינט זיך נאך אין רעגירונגס-בנין.

ניו-יארק, 6 (טו) דער בעלאגערונגס-צושטאנד, וואס איז ערקלערט געווארן אין בועגאס-איירעס דורך דעם וויצע-פרעזידענט מארטינעץ נאך דער רעזיגנאציע פון פרעזידענט, זאל דויערן 30 טעג. אלע אויסלענדישע ראבעל-מעלדונגען געהן דורך א שארפער צענזור.

בועגאס-איירעס, 6 (טו) גענעראל איריבורו האט זיך טעלעגראפיש געווענדעט צו פרעזידענט איריגיאן מיט א אולטימאטום, אין וועלכן עס ווערט געזאגט, אויב דער פרעזידענט וועט ענדגילטיג נישט רעזיגנירן, וועט ער תיכף לאזען בעשיסען דעם רעגירונגס-בנין. דאס מיליטער פון גענעראל איריבורו זאל זיך שוין געפינען נעבען בועגאס-איירעס. די גאנצע ארמעע שטעהט אויף דער זייט פון די רעוואלוציאנערן, דאגעגען איז די האלטונג פון פלאט אונקלאר.

וואהל-כאאס אויף דער יודישער גאס

ווארשא, (טעלעפאניש) פון אונזער קארעספאנדענט) אויף דער יודי-שער גאס הערשט נאך לעת עתה א כאאס. עס זענען פעראן פערשידענע קאנ-צעפציעס וועגען די וואהלען. מען רעדט וועגען א האלב-ווירטשאפטליכען האלב פאליטישען בלאק אין וועלכען עס זאלען אריינגעהן האנדווערקער, קליינהענד-לער, ווישליצקי'ס גרופע, פאלקס-פארטיי און עווענטועל אויך די „אגודה", דאן איז פארהאן א קאנצעפציע וועגען א נאציאנאלען בלאק פון די ציוניסטען, האנד-ווערקער און קליינהענדלער. דערוויל ווערן אלץ געפיהרט פריוואטע געשפרע-כען און אנו טערהאנדלונגען. היינט זאל פארקומען א זיצונג אין דער ציוניסטי-שער ארגאניזאציע אויף וועלכער עס זאל ענטגילטיג בעשלאסען ווערען מיט וועמען צו געהן צו די וואהלען. היינט זאל אויך פארקומען א זיצונג אין דער פאלקס-פארטיי. יעדענפאלס איז קלאר, אז אין קיין נאציאנאליסטישען בלאק ווע-לען יודען שוין דאס מאל צו די וואהלען נישט געהן.

גלאווגער מאגיסטראט אונטערן חשד פון מיסברויכען

גלאוונא (טעלעפאניש) דעם לאדזער פראקוראטור איז איבערגעגעבען געווארען אנ'אנקלאגע אויפ'ן גלאוונער מאגיסטראט פאר בעגעהן מיסברויכען ביים בויען א פאלקס-שול.

צוזאמענשטעל פון דער הויפט-וואהל-קאמיסיע

ווארשא (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) דער צוזאמענשטעל פון הויפט-וואהל-קאמיסיע איז פאלגענדער:

פרעז. ריכטער פון העכסטען געריכט באזשיצקי, פערטרעטער ריכטער קא-טשינסקי, פון ב. ב. פאדאסקי, פערטרעטער אדוו. פעזשינסקי, פון פ. פ. ס. פיזשאק-ליבערמאן, וויזוואלעניע וואזשניצקי-סמאלאר, פון די ענדעקעס אדוו. סאוויצקי-דעלאסקי, פויערים-פארטיי-ד"ר ווראנא-קריסא, אוקראינער-קאסאנאווי-סקי-באלאשקעוויטש, פיאסט-אורבאנאוויטש-ד"ר קירניק, דייטשער קלוב-אוטא-שפיצער. פון יודען איז קיינער נישט אריין אין דער הויפט-וואהל-קאמיסיע.

„פראוודא" וועגען די קאמוניסטישע לאזונגען צו די וואהלען אין פוילען

מאסקווא, 6 (ספעצ. צום לאדז. טאג") „פראוודא" פערעפענטליכט היינט א לייט-ארטיקעל וועגען די לאזונגען פון די פוילישע קאמוניסטען צו די סיים-וואהלען. עס ווערען אויסגערעכענט פאלגענדע לאזונגען: קעמפען פאר א איינהייטליכען פראנט געגען פאזשיסם, קאנטר-רעוואלוציע און אימפעריאליסטי-שע מלחמה, צו פעראייניגען אוקראינע און ווייס-רוסלאנד צו די סאוויעטען, אפרייסען פאמאזשע און אויבערשלעזיען פון פוילען א. א.

וועלט-קאנפערענץ פון „ברית-טרומפעלדאר"

דאנציג. (ימא) די לייטונג פון דער הינגער גרופע ברית טרומפעלדאר האט ערהאלטען א בריף פון דער וועלט-לייטונג, אין וועלכען עס ווערט מיטגע-טיילט, אז די וועלט-קאנפערענץ פון ברית טרומפעלדאר, וואס האט געזאלט פארקו-מען אין משעכא-סלאוואקיען, וועט ענד-גילטיג אפגעהאלטען ווערען אין חודש סעפטעמבער אין דער פרייער שטאט דאנציג.

הכנות צו די סיים-וואהלען אין לאדז

ריכטער קארווין קאראטקעוויטש — וואהל-קאמיסאר אין לאדז

אן פילסודסקי פיהרט אן מיט דער וואהל-קאמפאניע פון ב. ב. אין לאדזער וואיעוואדזשאפט. — די ערשטע וואהל-בעראטונגען פון די יודישע ארבייטער-פארטייען

אלס פרעזידענטע פון די וואהל-קא-מיסארען פאר לאדז און לאדזער קרייז זענען נאמינירט געווארען די ריכטער פון לאדזער קרייז-געריכט קארווין-קא-ראטקעוויטש הגן זשילקווא.

די וואהל-קאמיסארען זענען שוין גע-לען צוגעטרעטען צו די ארגאניזיר-אר-בייטען פון די קרייז-וואהל-קאמיסיעס.

* * *

אין זין פון אוסטאוו פון 5. אויגוסט 1922 קאנען אלע וואהל-פערזאמלונגען ערופען ווערן דורך די לעהלער, ארער דורך די קאנדידאטען אויף דעפוטאטען, פארקומען אהן פריהערדיגער ערלויבניש פון דער אדמיניסטראטיווער מאכט. בלויז פערזאמלונגען אויף עפענטליכע פלעצער מוזען אנגעמעלדעט ווערען 24 שעה פאר דער פערזאמלונג.

* * *

די שטאט לאדז, אלס קרייז 13, וועט אויסוועהלען 7 דעפוטאטען, דער לאדזער קרייז (נומער 14), אין וועלכען עס געהען אריין דער לאדזער, לאסקער און שערעדזער פאוויאט — 6 דעפוטא-טען, דער קרייז 15 — קאלישער, קאניגער, קאלער, סלופצער און לענטשיצער פאוויאטען וועהלען 6 דעפוטאטען, דער קרייז 16 — קאלישער, טורקער און ווילעגער פאוויאטען וועהלען 7 דעפוטאטען, קרייז 18 — פיעטרקאווער און בזשעזשינער פאוויאטען וועהלען 5 דעפוטאטען, קרייז 17 — ראדאמסקער און טשענסטאכא-ווער פאוויאטען וועהלען 6 דעפוטאטען. דערביי פאלען אויס 2 דעפוטאטען אויף דעם ראדאמסקער פאוויאט אליין, אין דער גאנצער לאדזער וואיעוואדזשאפט דארפען געוועהלט ווערען 33 דעפוטא-טען.

— ביי די סיים-וואהלען איז די לאד-זער וואיעוואדזשאפט פערטיילט אויף 5 וואהל-קרייזען. ביי די סענאט-וואהלען טרעט לאדז ארויס אלס קרייז נומער 14.

— די לייטונג פון דער „בעבע"-צענ-טראלע האט בעשלאסען צו דעלעגירען קיין לאדז דעם געוועזענעם דעפוטאט יאן פילסודסקי, דעם ברודער פון מארשאל פילסודסקי.

יאן פילסודסקי וועט אנפיהרען מיט דער וואהל-קאמפאניע פון דער סאנאציע אין דער גאנצער לאדזער וואיעוואדז-שאפט.

— דער לאדזער שטאטישער וואהל-רעפעראט האט שוין אנגאזשירט די מעג-שען צוגויפצושטעלען די וועהלער-ליס-טען. אלע קאנדידאטען זענען פאר'ן צו-נעמען עקזאמינירט געווארען. פון 1200 פערזאנען זענען צוגענומען געווארען 330. א העלפט פון זיי וועט צונויפשטעלען די רשימות פון די וועהלער צום סיים, און א העלפט — די ליסטעס צום סענאט די אנגאזשירטע וועלען בעקומען מעל-רונגען, ווען זיי זאלען זיך שטעלען צו דער ארבייט.

— נעכטען 8 אווענד האט זיך פערע-דיגט דער טערמין פון אפגעבען דורך די דויז-בעזיצער די נאמענטליכע ליסטעס פון די וואהל-בערעכטיגטע און זייערע הויזער.

דאס צוזאמענשטעלען די ליסטעס פון די וועהלער וועט זיך אנהויבען מארגען, מאנטאג.

דינסטאג וועט פובליקירט ווערען דורך בעקאנטמאכונגען דער פלאן פון די וואהל-אבטיילונגען.

— אויף די טויערען פון אלע הייזער וועלען פינאנצערגעקלעבט ווערען צעט-לען מיט די אדרעסען פון די וואהל-רע-ווירען, צו וועלכע יעדעס הויז געהערט.

— דאנערשטאג וועט פארקומען א ספעציעלע זיצונג פון לאדזער שטאט-ראט, עס וועלען אויסגעוועהלט ווערען 4 מיטגלידער צו די קרייז-וואהל-קאמי-סיעס פאר לאדז און צו דריי מיטגלי-דער פאר די 165 וואהל-רעווירען.

— (ב) דעם פרעזידענט פון מאגיס-טראט געגען דער קליינער צאהל וואהל-רעווירען האט די שטאט-סטאראסטווע אפגעווארפען.

(ב) נעכטען זענען פארגעקומען אין לאדז די ערשטע פאר-וואהל-בעראטונגען פון די יודישע ארבייטער-פארטייען.

היינט וועלען זיך בעראטען די ענגע-קעם און „פאסט".

—:0:—

בעקאנטמאכונג
די פערוואלטונג פון דער ווילקער שוהל

מאכט בעקאנט, אז זונטאג, פ' תצא ד. 31. אויגוסט ד. י. הויבט טען אן צו פערדינגען פלעצער אויף דעם יאהר תרצ"א הבע"ל. דעריבער בעטען מיר אלע מתפללים און אלע, וואס ווילען דינגען פלעצער, וואס פריהער זיך צו בעזארגען מיט בילעטען, ווייל אהיים וועלן קיין בילעטען נישט געשיקט ווערען.

בעמערקונג: דער בעוואוסטער חזן ה' ליס ווי אויך דער בעקאנטער דיריגענט און קאמפאזיטאר ה' סאקאלאווסקי מיט א פערגרעסערטען כאר וועלען דאווענען א גאנץ יאהר יעדען שבת.

אהן בילעט וועט קיינער נישט אריינגעלאזט ווערן אזוי מענער און פרויען.

דאס פערדינגען די פלעצער קומט פאר זונטאג פון 4—8 אווענד און יעדען טאג פון 7—9 אווענד

Bank Spółdzielczy
Kupców i Przemysłowców
w ŁODZI

Spółdz. z ogr. odpow. — Tel. 136-46 i 188-34

39 צעגעלניאנא 39
פראנט 1-טער שטאק — פראנט 1-טער שטאק

נעמט אן וועקסלען, פראכטען און פערשידענע דאקומענטען אויף אינקאסע אויף אלע פלעצער אין גאנץ פוילען ביי א מינימאלער פראוויזיע און צאהלט אויס דעם זעלבען טאג, וויזט איבער געלד אויף גאנץ פוילען, נעמט אן וקלאדען איינלאגען, נדן-געלדער און קלענערע אפשפא-רונגען אויף די בעסטע בעדינגונגען, מאכט דיס קאנטא און גיט ארויס אוואנסען אויף 'אינקאסא.

ערלעדיגט אלץ פינקטליך און ריעל.

די באנק איז אפען פון 9 ביז 2 מיטאג און פון 4—6 אווענד

גאסטראלן פון דער ווילנער טרופע
יאהר XV — אנפ. מ. מזאה

זאל-פילהארמאניע נארוטאוויטשא 20

היינט, זונטאג, דעם 7-טען סעפטעמבער 8.45 אווענד.

„דער גולם"
— פון — ה. לייוויק

מהר"ל	יעקב וויסליץ	טאדעאוש	שמחה נאטאן
גולם	דניאל שפירא	מאנאך	יואל בערגמאן
שמש	מיכאל מעסינגער	אליהו הנביא	יעקב מאנסדארף
רביצין	רבקה גאמארסקא	משיח	דוד בירנבוים
דבורה'לע	אסתר גאלדענבערג	געקרייצטער	יעקב קורלענדער
תנחום	יוסף קאמען	דער גייסט פון גולם	* * *
2-טער גולם	מנחם דיאמאנט	די געשטאלט פון טאדעאוש	* * *

רעזשי און אינסצעג.: דוד הערמאן, מוזיק: הענעך קאן.

מארגען מאנטאג, „די אונטערוועלט"

Dr. Czarnożył
Cegielniana 10

צוריקגעקעהרט

עמפאנג שטונדען: 12—1, 6—7

3637

קאמוניקאט.
ד. 3 ד. ח. איז ערעפענט געווארען

די אפטייק
— פון —
Magister A. Piotrowski
אויף פאמארסקא 91 רוג מאגיסטראצקא

א געזיכערטע עקזיסטענץ

כדי צו עפענען א קאנפעקציע און א שניט-געשעפט אין בעסטען צענטרום אויף דער פויזנער פראווינץ זוך איך א שותף — א פאכמאן

די עקזיסטענץ איז געזיכערט. אפער-טען אין דער פוילישער שפראך אפצוגעבען אין אד-מיניסטראציע פון „לאדזער טאגעבלאט" אונטער „32" פערמיטלער געוואונשען.

אנאליזען מעדיצינישע, טעכנישע

נעמט אן דאס כעמישע לאבאראטאריום פון

Dr. Chem. Eugenjusz RITT
פיעטריקאווער 126

Dr. med. P. MARKOWICZOWA
ספעציאל-ארצט פאר הויט און ווענערישע-קראנקהייטען

צוריקגעקעהרט

Aleja 1-go maja 37, teleon 166-35.

נעמט אן פון 9 ביז 11 פריה און פון 4 ביז 8 אוו.

מעדיצינישער קאסמעטישער-קאבינעט.

Dr. med. B. DONCHIN
ספעציאל-ארצט פאר אויגען-קראנקהייטען

האט זיך איבערגעצויגען אויף

פיעטריקאווער 90, טעל. 221-72

נעמט אן פון 10—1 און 4 — 7.30

Z prawami gimnazjów państwowych
GIMNAZJUM HUMANISTYCZNE MĘSKIE
I. KACENELSONA
Cegielniana 28, tel. 151-79

אין אונזער ערשטער העברעאיש-פוילישער פרעבעל-שולע (גן-ילדים) ווערען אנגענו-מען קינדער אין עלטער פון 4 יאר. (די שפילען און ארבייטן פון די פרעבעל-קינדער קומען פאר, ביי שענע וועטערען אונ-טער'ן פרייען הימעל.) אין די פאראלעלע אנפאנגס-קלאסען ווערן אנגענומען קינדער פון 6 י. אן.

מיט אנמעלדונגען טאג-טעגליך פון 9 ביז 2 פארמיטאג און פון 5 ביז 7 נאכמיטאג

די דירעקציע.

Dr. med. M. Heller
פעציאליסט פאר הויט- און וענערישע קראנקהייטן און מענער-שוואכע

נאווראט 2, טעל. 179-69

נעמט פאן ביז 10 פריה, און פון 4—8 אווענד

פאר פרויען פון 4—5 נאכמ.

אונבעמיטעלטע — לעטשניצע פרייזען.

צאהן-ארצט
Stanisław Gelberg
זאוואדזקא 14, טעל. 108-33

האט בעניינט די אויפנאהמע

נעמט אן פון 10 ביז 2 און 4 ביז 7 אין אווענד

Dr. HERSZFINKEL
Zawadzka 15, tel. 111-87

ספעציאליסט פאר קינדער-קראנקהייטען

צוריקגעקעהרט.

Profesor chorób nerwowych
Dr. med. Wł. Dzierżyński
rozpoczął ordynację
od godz. 5—6 po poł. ul. Kopernika 21
Telefon 123-83.

Dr. Niewiażski
ספעציאליסט

פאר סיפיליס, טריפער און מענער-שוואכע

בעהאנדלונג מיט קווארץ-שטראהלען.

פאר דאמען ספעציעלער ווארטע-זאל.

אנדזשעיא 5 טעל. 159-40

נעמט אן פון 8.10 1—3 5—9

צאהן-ארצט
י. לעוו
צעגעלניאנא 36 - טעל. 137-44

צוריקגעקעהרט

Dr. Wołkowyski
צוריקגעקעהרט

צעגיעלניאנא 25

טעלעפאן 126-87

ספעציאל-ארצט פאר הויט ווענערישע קראנק-הייטען און מענער-שוואכע. אלפ-ארט אנאליזען

בעהאנדלונג מיט קווארץ-שטראהלען.

נעמט אן פון 8—2, און פון 6—9 אווענד.

בעזונדער ווארטע-זאל פאר פרויען.

היינט „פאר'ן אורטייל"
און טעגליך!!

א מעכטיגע דראמא פון דעם לעבען פון א מאדערן פאר - פאלק א. נ.:

הויפט-ראל: אלגא טשעכאווא

אויסערן-פראגראם: טשאפלינ'ס פליה דורכ'ן אטלאנטיק און די פאליטישע קאנפערענץ' אין וועלכע עס נעמען אנטייל: טשאפלין פילסודסקי, הינדענבורג, בריאנד, מאק-דאנאלד, מוסאליני, ווי אויך גרעטע גארבא, יאדוויגא סמאסארסקא, פאט און פאטאשאן, סימפאן. ארקעסטער אונטער די לייטונג פון ה' י. סטעפאנסקי

קינא
ZACHĘTA
זגערזשער 26

לאדז 7 סעפט. 1930
זון אויפגאנג: 4.52
זון אונטערגאנג: 6.16

זונטאג, י"ד אלול תר"ץ פ' תבוא

טאג-כראניק

קארטעל פון גומי-סוחרים

צווישען די לאדזער סוחרים איז ענטשטאנען א פלאן צו שאפען א קארטעל פון סוחרים מיט קאלאשען און שניישיך. דער קארטעל זאל שטעהען אין פערבינדונג מיט'ן קארטעל פון די גומי-פאבריקאנטען.

ד. א. ק. אין נייעם לאקאל

(—) די ביוראס און רעפעראטען פון לאדזער ד.א.ק. האבען זיך אריבערגעטראגען פון אלטע קאשטשושקי 67 אין אייגענעם רעפרעזענטאציע-בנין אויף קאנסטאנטינער 83

היינט קומט קיין לאדז דער מלוכה-פרעזידענט

אנוועזענד צו זיין אויף דעם ספארט-יום-טוב פון די ארבייטער-קלובען

(§) דער מלוכה-פרעזידענט, פראפ. מאשטשיצקי, קומט היינט זונטאג קיין לאדז, כדי דא בייצוואוינען די ספארט-פייערליכקייטען פון די לאדזער ארבייטער-ספארט-קלובען.

4 א זייגער נאכמיטאג וועט מלוכה-פרעזידענט מאשטשיצקי קומען אויפ'ן סטאדיאן פון דער „ווידזעווער מאנופאקטור". 6 א זייגער וועט דער הויכער שטעלמער גאס זיין אנוועזענד אויף די פייערלעכער-איבונגען אויף שייבלער'ס מארק.

מלוכה-פרעזידענט מאשטשיצקי וועט בעגריסט ווערען ביי דער גרעניץ פון שטאט דורך וואיעוואדע יאשטשאלט און וויצ. מאלאכאווסקי.

לאניוּבא משוגע געווארען אין תפיסה

ער איז איבערגעפיהרט געווארען קיין טווארקי

(וו) דער אין לאדז שוין טרויעריג-בעריהמט-געווארענער יונגער מערדער פון פאר-פאלק טישער און זייער דינסט דאמאווסקא, סטאניסלאוו לאניובא, וועלכער איז געזעסען אין דער גרויסער תפיסה „דער הייליגער קרייץ", איז משוגע געווארען. די טעג האט ער דורך דער תפיסה-אדמיניסטראציע געשריבען צו זיינע עלטערן אין לאדז א קליין בריוועל, אין וועלכען ער געזעגענט זיך מיט זיי, ווייל ער נעמט זיך דאס לעבען. ער האט דאס טאקע געפרובט און דערביי ארויסגעוויזען סימנים פון משוגעת.

דינסטאג ברעכט אויס א שטרייק איז א טייל פאבריקען

(ב) היינט וועט פארקומען א פערזאמלונג פון די ארבייטער, וואס אין זייערע פאבריקען זענען געריסען געווארען די לוינען. עס זאל בעשלאסען ווערען, אז אין די דאזיגע פאבריקען זאל דינסטאג אויסברעכען א שטרייק

קולטור - רעסארט ביי דער ציוני. ארגאניזאציע

מיט'ן אנהויב פון נייעם שול יאהר איז דער קולטור רעסארט ביי דער ציוניסטישער ארגאניזאציע צוגעטרעטען צו מאכען די הכנות און צו בעגייסען און ווייטערפיהרען די קולטור טעטיקייט, וועלכע איז צוליב די זומער-פעריען איבערגעריסען געווארען.

העברעאישע אווענד-קורסען

וועלכע האבען זיך אין די לעצטע יאהרען זעהר גוט ענטוויקעלט אונטער דער אנפיהרונג פון אנגעזעהענעם פעדאגאגישע קרעפטען, וועלען היי יאהר ווייטער געפיהרט און פערפולקאמט ווערען. די שוין עקזיסטירענדע גרופען, וועלכע האבען צוגעצויגען א גרויסע צאהל שילער און שילערינס, פון דער יוגענד און ערוואקסענע, וועלען ווייטער געפיהרט ווערען. גלייכצייטיג וועלען געעפענט ווערען נייע גרופען פאר אנפאנגער און אוואנסירטע.

די איינשרייבונגען וועלען זיך אנהויבען אין די קומענדע וואך אין ציוניסטישען ביורא. עס ווערען אויך פראיעקטירט צו עפענען נאכמיטאג קורסען ספעציעל פאר קינדער פון די פאלקס שולען.

פעלשער פון קראנקען-קאסע-ביכלעך

(§) אין לאדזער שטאט-געריכט זענען נעכטען פערמשפט געווארען אנ'ערך פון 20 פערזאן ביז 2 יאהר תפיסה פאר פעלשען די ביכלעך פון דער קראנקען-קאסע.

אויפרוף פון „בית-לחם"

נישט קוקענדיג אויף אלע שווערע קריטען פון היינטיגען טאג, ווען און יעדער שטוב הערשט נויט און דחקות עקזיסטירט ביי אונז אין שטאט א פילאנטראפישער פעראיין א. נ. בית לחם, וועלכער וויל דאך נישט לאזען פאלען די ארימע בריידער און שוועסטער, עקוים צוזירט א גאנצען זומער און איינגענעם לאקאל און צענטער פון שטאט ווסלאדניא 70 א שבת קיך וואו עס זיצען ביים טיש ביז 150 יודען בכבודע מענשען אפגעקומענע בעלי הבתים. פארגאנגען ווינטער, ווען עס האבען געהערשט די גרויסע קעלטען, האט בית לחם עפענט א קינדערהיים, וואו די יונגע קינדערלעך האבען זיך מחיה געווען. נישט קוקענדיג דערויף וואס מיר האבען נישט בעקומען קיין סובסידיעס האט די פערוואלטונג פון בית לחם אליין זיך גענומען צו דער ארבייט נישט אדורכלאזענדיג קיין איין יודישע מזה. מיר האבען אדורכגעבראכען די מיער פון עקשנות און מיר האבען אונזער אקציע אדורכגעפיהרט.

יודען בני רחמנים, זייט וויסען, אז די מצוה פון שבת די הייליגע ימים נוראים, דארף יעדער יוד געדענקען אויך אין דעם געפאלענעם, ער זאל אויך קאנען זיצען ביים טיש און איך נהנה זיין פון די מצות סעודה. זייט וויסען, אז מיר ארבייטען אוצט אין בית לחם מיט א גרויסע דעפיציט, אבער מיר וועלען דאך נישט אפשטעהן פון אונזער ארבייט, דערינבער ווענדען מיר זיך צו דער יודישער קהלה און אויך צו דער גאנצער יודישער בעפעלקערונג: שטיצט אונז מער דעם יודישען הילפס פעראיין בית לחם.

מיט דרך ארץ
די פערוואלטונג.

—:0:—

געשאכטענע עופות אויף עקספארט

(וו) אין לאדז שאפט זיך א קאאפעראטיוו פון סוחרים, וואס עקספארטירען קיין אויסלאנד געשאכטענע עופות.

קליינער פעליעטאן.

לאדז, ביזט אויף צרות!

לאדז, ביזט אויף צרות! וואו עפיס א שלאק, וואו עפיס אנ'אנשיקעניש, טרעפט עס קודם כל — לאדז:

איז א שלעכט געדעמעניש, האט דער פויער נישט קיין מזומנים, ווער ליידט דער ערשטער — לאדז. איז א גוט געדעמעניש, ס'ווערט א זול אויף לעבענסמיטלען, בערעכענט דער פויער דעם מעמער סחורה לויט דער קארין תבואה — ווידער לאדז. נעמט מען אויף דער פראווינץ שמרענג איינמאהנען די שטייערן, פערגעסט הערוויל דער פראווינצער צו צאלען די לאדזער וועקסלען... האט א סוחר א „ניעפאראזומיעניע" מיט זיין „חלק שני" — גערעט עס אויס צום לאדזער פאבריקאנט'ס קאפ. גיסט רעגען אויס די וויסעל ארער די פיליצע, ווערט אין לאדז א פערפלייצונג פון פראטעסטען. שליסט פוילען א האנדעלס-אפמאך — ליידען די לאדזער גאלאנטעריע-און לעדער-סוחרים... רעדט מען איבער דעם אפמאך, ליידען ווידער די לאדזער, און טאמער קומט עס צו וואהלען צום סיים, איז ווידער דאס כפרה-הינדעל — לאדז.

ווי אזוי?

אט ווי אזוי:

די וואהל-ארדינאציע זעהט פאר, אז בירגער, וואס זענען אונטער אנ'אויפאר-לאשטש, האבען נישט קיין וואהל-רעכט. און אז זיי האבען נישט קיין וואהל-רעכט, קאנען זיי ממילא נישט פיגורירען אלס קאנדידאטען צום סיים און סענאט.

אויף אזא אופן פערלירט א היבשער טייל פון די לאדזער „אבוואטעלעם" זייער וואהל-רעכט אזוי אגאר וועט א בעדייטענדער טייל פון דער „לאדזער „שמיעטאנקע" נישט קאנען פיגורירען אויף די וואהל-ליסטעס, נישט צום סיים, נישט צום סענאט...

וואו עפיס אנ'אנשיקעניש טרעפט עס קודם כל אונזער לאדז.

לאדז, ביזט אויף צרות!...

אב-נעק.

פון לאדזער האנדעלס-געריכט

—:0:—

רעגולאציע-אפמאכען; נייער נאדזאר

(5) אין האנדעלס-געריכט איז איינגעלאפען א בימע, פון שמואל באראנשטיין (שענקעוויטשא 9) וועגען בעשטימען אויף א „נאדזאר". ב פראדוקציע אין פערקויפט מאנופאקטור-סחורה זייט 1922. פאר דער גרינדונג פון דעם געשעפט, האט ה' ש. בארענשטיין בשותפות מיט זייבערט'ן געפיהרט אין משך פון 20 יאהר א מאנופאקטור-האנדעל.

אין דער בימע ווייזט אן ה' בארענשטיין, אז ער בעזיצט א בעדייטענדען געשעפטס-קאפיטאל, געשטיצט אויף גענויער סוחר'ישער קאלקולאציע. נאר די פאנקראטען פון זיינע אפנעהמער האבען איהם געשטעלט אין א געענגטער פינאנציעלער לאגע.

דער בילאנס בעווייזט, אז די איבערגעוויזענע פון די אקטיוען איבער די פאסיוען בעטרעפט העכער 75.000 זל., ד. ה. ביז 40 פראצ. פון דער גאנצער בילאנס-סומע, וועלכע שליסט זיך מיט דער סומע פון 215,273 זל. די אקטיוען בעשטעהען בלויז פון פלוסיגען קאפיטאל. די פירמע רעכענט צו רעאליזירען דעם סחורה-לאגער קומענדיגען ווינטער-סעזאן און צו בעפרידיגען אויף פולע 100 פראצ. איהרע קרעדיטארען.

* * *

אין נאוועמבער פ. י. איז געשטעלט געווארען אונטער אנ'אויפאר-לאשטש משה יאסקאוויטש, פערקויף פון צייג צו גונגען צו האנד-ארבייטען אויף פעטריקאווער 22. ער האט געהאט געלאזט פראטעסטירען זיינע איינענע וועקסלען אויף 7500 זל. און די גאנצע סחירה איז דאן ווערט געווען 5500זל. יאסקאוויטש וויל רעגולירען אויף 10 פראצ. אין דריי ראטעס און 18 חדשים. דער רעגולאציע-אפמאך איז בעשטעטיגט געווארען.

* * *

דאס געריכט האט אויך בעשטעטיגט דעם רעגולאציע-אפמאך צווישען גלויביגער און קאנפעקציע-סוחר יואל בראמבערג (פריינהיטס-פלאץ 5) און זיינע קרעדיטארען. יואל בראמבערג רעגולירט אויף 25 פראצענט אין דריי ראטעס אין 15 חדשים.

* * *

אין פעברואר ד. י. איז געשטעלט געווארען אונטער אנ'אויפאר-לאשטש דער מאנופאקטור-סוחר יחיאל שיינראק (נאוואמיעיסקא 21) ש. איז איבערגעגעבען געווארען אונטער פאליציאישער אויפזיכט.

דעם 21. אויגוסט האט שיינראק פארגעלייגט די קרעדיטארען צו רעגולירען זיי אויף 15 פראצ. אין דריי האלב-יאהריגע ראטעס.

דאס געריכט האט דעם רעגולאציע-אפמאך בעשטעטיגט.

ווירט ערמארדעט זיין לאקאטאר

בלוטיגע רציחה אין כאיני

פרייטאג פארנאכט האט דער הויז-בעזיצער פון קאפערניק-גאס 35 אויף באיני, אלפרעד קאטשמארעק, אויסגעפיהרט א בלוטיגע רציחה איבער זיין לאקאטאר ראמאן פאטשושיאק.

פאטשושיאק האט שוין לאנג געהאט פערלוירען דעם חן אין די אויגען פון זיין ווירט, וועלכער האט געוואלט הערויסבעקומען. פון זיין דירה-געלט פון זיין דירה, און יענער האט דערצו נישט דערלאזט.

לעצטענס האט פאטשושיאק זיך גוקם געווען און זיין ווירט און געמאלדען דער פאליציי, אז קאטשמארעק, וועלכער איז מאנאזינער פון דער פירמע „נאפטאנאל" (גראנסקא 72) בעגנב'עט סום-טעמאטיש דאס געשעפט מיט שמירעלצען, וועלכע ער בעהאלט אין א קעלער פון זיין הויז.

די פאליציי האט דורכגעפיהרט ביי קאטשמארעק'ן א רעוויזיע און טאקע געפונען פיל שמירעלצען, וואס שטאמען פון דער גנבה אין „נאפטאנאל". די גנבה איז צום שלימזל געפונען געווארען אין קעלער, וואס געהערט צו פאטשושיאק'ן. יענער האט ערקלערט, אז קאטשמארעק האט מיט א ביין בעהאלטען די גנבה אין זיין קעלער, כדי אויף איהם ארויסצוווארפען א חשד.

קאטשמארעק איז אנגעקלאגט געווארען אין געריכט. ער איז אבער בעפרייט געווארען פון שולד צוליב מאנגעל אין בעווייזען. אבער „נאפטאנאל" האט קאטשמארעק'ן דאן שוין נישט געוואלט האלטען אין געשעפט. זיין גרימצארן געגען פאטשושיאק'ען איז צוליב דער געשיכטע נאך מעהר געוואקסען, צוליב וואס קאטשמארעק האט זיך כסדר געטשעפעט צו איהם, און פרייטאג זיאט ער ווירט 4 מאל אויסגעשאסען פון א רעוואלווער אויף פאטשושיאק'ן און איהם אוועקגעלייגט א טויטען.

קאטשמארעק איז תיכף ארעסטירט געווארען.

ספארט

הכח-מכבי (ווארשא) (2:1 2:3)

נעכטען האט דער ווארשאווער „מכבי" געשפילט אין לאדז מיט „הכח" א פוט-באל-מעטש, וועלכער האט זיך פערענדיגט מיט א נצחון פון „הכח".

„הכח" II – „טרומפעלדאר" (0:1) 1:4

א 13-יעהריגע מוטער

(וו) אין דארף קוראוויץ האט געבוירען א קינד די 13-יעהריגע וואלעריא זאסאדא מוטער און קינדער זענען געזונד.

פארוואס קומען אהער אמעריקאנער מעדלעך זוכען חתנים?

אינטערעסאנטע פרטים וועגען דער נדן-פראגע אין אמעריקא

לעצטענס קומען קיין פוילען זעהר אפט אמעריקאנער מיידלעך, זוכען חתנים.

און מיר וואונדערן זיך: צו וואס טויג אנ'אמעריקאנזירטע מיידעל א „גרינער" מאן? ווי שווער קומט עס אהער אן, איידער זי ברענגט איהם אריבער אויף יענער זייט, און נאכדעם ערשט דארף זי דאך זוכען פאר איהם פרנסה...

געפינען מיר אין ניו-יארקער „פארווערטס" וועגען דער פראגע אנ'אינטערעסאנטען ארטיקעל פון עלא בערלין.

די שרייבערין ווייזט אן, אז די לאגע פון יודישען מיידעל, וואס זוכט א חתן, האט זיך לעצטענס לגמרי געביטען.

מיט א פאר צעהנדליגער יאהר צוריק איז נאך אין אמעריקא געווען א חרפה, אז מ'האט גערעדט וועגען נדן. פערקעהרט דער יונגערמאן פלעגט נאך דעם מיידעל צוצאהלען — ער פלעגט אויסגעבען אויף איהר שעהנע עטליכע דאלאר אויף מתנות.

היינט אבער איז נישט בלויז קיין הרפה צו רעדען וועגען נדן, נאר אז א יונגערמאן האט חתונה אהן נדן, קוקט מען אויף איהם, ווי אויף א בטלן...

אמת, מ'רופט עס אין אמעריקא נישט מיט'ן „שענרליכען" נאמען נדן, נאר „פרעזענט" — דער כלה'ס פאטער גיט דעם חתן א פרעזענט א פאר טויזענט דאלאר, אדער ער מאכט איהם א פרעזענט: ער גיט 50 פראצ. אין זיין געשעפט, אדער אנ'אנדער מין „פרעזענט". ער נעמט איהם צו זיך, ביז ער וועט זיך איינארדנען — אויף אונזער לשון: אנ'איידעם אויף קעסט...

אבער דער פאקט איז, אז אין אמעריקא איז אוצט נדן שטארק אין דער מאדע, און דארט, וואו די הויפט-ראלע הויבט אן שפילען געלד, זענען א סך מיידלעך נישט בכות מיט זייער קליינעם קאפיטאל און מיט זייער היבש ביסעל יאהרען, צו דערשלאגען זיך אין אמעריקא צו עפעס רעכטס און זיי מוזען אנקומען צום אייראפעאישען „מארק", וואו די יונגעלייט געפינען זיך אין אנ'ערגערע לאגע און דער עיקר וואו זיי, די אמעריקאנערין, קען חוץ געלד געבען נאך עפעס — א וויזע קיין אמעריקא...

וואס האט דערברענגט דערצו, אז אין אמעריקא זאל ווידער אריין אין דער מאדע נדן?

ערשטענס, בעשולדיגט מען דערין די שדכנים. אין אמעריקא איז שדכנות א געשעפט, ווי אלע געשעפטען, מיט ספעציעלע ביורא'ס און מיט דער עלטערער קאנקורענץ: ליינט פאר א שדכן א יונגערמאן א שידוך מיט טויזענט דאלאר, קומט א צווייטער שדכן און ליינט איהם פאר צוויי טויזענט...

צווייטענס, און דאס איז דער עיקר — די עקאנאמישע לאגע: אין אמעריקא איז ביי היינטיגען טאג זעהר שווער זיך איינצוארדנען. דאס האלט אפ א סך יונגע-לייט פון חתונה צו האבען אן געלד, און ווי באלד, אז מ'דארף קויפען א חתן פאר געלד, איז קלאר, אז אין „יוראפ" קען מען דעם ארטיקעל קויפען ביליגער, פונקט ווי ביי אונז איז אלצדינג ביליגער ווייל די דאלארען זענען טייערער...

דעמאנסטרירונג פון בענגאליש פייער אין העלענאוו

היינט זונטאג, 9 אווענד, קומט פאר אין „העלענאוו" די צווייטע גרויסע דעמאנסטרירונג פון בענגאלישען פייער, צו געבען די מעגליכקייט זעהען דעם אמת'ן וואונדער פון דער טעכניק אויפ'ן דאזיגען געביט.

דער איינגאנגס-פרייז אין גארטען צוזאמען מיט'ן קאנצערט פון סימפאנישען ארקעסטער — איז א נארמאלער.

פערשאלטען בלוט

גרויסער שפאנענדער ראמאן פון דער היינטיגער צייט

(25. פארטזעצונג)

— א, גענוג האבען מיר די דאזיגע פיינסטערע קאמעדיע! — האט דער בעאמטער אויסגערופען. ער איז דאן צוגעגאנגען נעהנטער צו פעלד'ן, ארויפגעלייגט די האנד אויף זיין שולטער און מיט א בעפעהלערישען טאן געזאגט:

— פראנץ פעלד, אין נאמען פון געזעץ ארעסטיר איך אייך אלס דעם מערדער פון דעם יונגענמאן אלפרעד פאן ראזען!

— וואס? ארעסטירט! — האט בעלא אויסגעבראכען אין א געוויין. זי איז האסטיג צוגעלאפען צום בעאמטען און מיט איהר צארטער האנד האט זי געוואלט אפשטופען איהם פון איהר פאטער.

— זייט מוחל דעם קינד! זי איז שרעקליך פערצווייפעלט און ווייסט נישט, וואס זי טוט! — האט זיך פעלד געבעטען ביים פאליציי-בעאמטען.

— מיין פאטער איז אומשולדיג, איהר טארט איהם נישט ארעסטירען! — האט בעלא ווייטער געשריען מיט א ווייגענדיגער שטים.

— בערוהיגט אייך, פרייליין, די אויספארשונג וועט שוין געוויס פעסטשטעלען, אויב אייער פאטער איז טאקע אזוי אונשולדיג, ווי איהר זאגט. איך פארשטעה אייך, איהר זאלט אונז מעהר אין דער אויספארשונג נישט שטערען! אייער פאטער איז ארעסטירט און איהר זענט פערפליכטעט מיך צו פאלגען!

— ניין, ניין, דאס טאר נישט געשעהען! ניין, איך וועל עס נישט דערלאזען! גאט אין הימעל, איז ביי דיר נישט פאראהאן קיין ר חמנות? א, העלף אונז! — האט דאס מיידעל געשריען וויינענדיג אויפ'ן קול.

דער טויט-ערשיטערטער פאטער האט זיך קוים בעהערשט פאר צער.

— מאכט א סוף צו דער דאזיגער סצענע! — האט שטרענג געזאגט דער בעאמטער.

— געדולד, מיינע הערען, איך בעט אייך. האט מיטלייד מיט אנ'אומגליקליכען פאטער, וואס וויל זיך געזעגענען מיט זיין איינציג קינד! שענקט מיר עטליכע מינוטען צייט, כדי צו בלייבען אליין מיט מיין קינד! איך שווער אייך, אז איך וועל זיך דאן גערנוויליג איבערגעבען אין אייערע הענד!

— ניין. דאס קאנען מיר נישט ערלויבען! — האט דער פאליציי-בעאמטער שטרענג געזאגט.

פעלד האט זיך מיט ביידע הענד פערשטעלט דאס פנים און אראפזינקענדיג דעם קאפ צווישען דער ברוסט איז שיער נישט צוזאמענגעבראכען.

איז דען דאס באמת נישט געווען קיין שווערע טראגעדיע. פעלד, וועלכער איז באמת געווען אומשולדיג, האט געמוזט ליידען אזוי ווי א מערדער מען לאזט איהם אפילו מיט זיין קינד זיך נישט געזעגענען. יא, דער שווערער פערדאכט איז געלעגען איבער זיין קאפ, פונקט אזוי ווי די שרעקליכע קללה פון זיין פאטער.

— בעלא, איך שווער ביי דיין לעבען, אז איך האב דעם הר אלפרעד ראזען נישט ערמארדעט! — האט ער מיט א צובראכענער שטים אויסגערופען צו זיין פערצווייפעלטער טאכטער.

— הער ראזען? פאטער, אויך דו רופסט איהם אן מיט דעם דאזיגען נאמען? — האט בעלא שטוינענד געזאגט.

דער אלטער מאן האט, האלטענדיג זיך קוים אויף די פיס מיט א צובראכענער שטים געזאגט:

— פאטער אין הימעל, אין דיינע הענד גיב איך איבער דאס דאזיגע אומשולדיגע קינד! דערבארעם דיך איבער איהר און לאז זי נישט פאלען פון דעם דאזיגען שרעקליכען אומגליק! גיב ליכט אין די אויגען און אין מה פון מיין ריכטער, כדי זיי זאלען זעהען מיין אומשולד! זאל אבער נישט זיין אזוי, דאן — דאן בעט איך ביי דיר בלויז חסד און רחמים פאר מיין אומשולדיג קינד, וואס איז נאך אזוי ריין ווי א מלאך פון הימעל. זאל די קללה, וואס הענגט איבער מיין קאפ פערוואנדעלט ווערען פאר מיין טאכטער אין א סך ברכות! — זיי געזונד, בעלא, זיי שטארק, מיין טייער קינד! בעט צו גאט און האף אויף זיין רחמנות! זאל נאר זיין דער ווילען פון גאט, וועלען מיר זיך תיכף ווידער זעהען! — מיט די דאזיגע ווערטער האט פראנץ פעלד זיך געזעגענט מיט זיין טאכטער.

בעלא האט זיך אבער נישט געוואלט שיידען מיט איהר פאטער. מיט אלע כחות האט זי זיך ארומגעקלאמערט אין איהם. דאן האט זי אויפגעהויבען איהרע שעהנע, גליהענדע אויגען און שטרענג אנגעקוקט דעם בעאמטען, זאגענדיג דערביי:

— איך בעט אייך, זאגט עס מיר, ווי הייסט ריכטיג דער ערמארדעטער?

דער פאליציי-בעאמטער האט א ציה געטון מיט די אקסלען.

— וויפיל מאל דארף איך אייך זאגען, אז דער טויטער איז א זוהן פון בעקאנטען באנקיר פאן ראזען — האט ער מיט פעראכטונג געזאגט.

א פערצווייפעלט געשריי האט זיך ארויסגעריסען פון איהר מיידעלשער ברוסט און זי איז געפאלען א פאר'חלש'טע צו פאטער'ס פיס.

פעלד האט זיך אריבערגעבויגען איבער'ן קערפער פון זיין טאכטער, איהר אויפגעדרוקט א הייכען קוש און ארויסגעשטעפשעט:

— מיינע הערען, צום בעפעהל!

אין דעמזעלבען מאמענט איז אין צימער אריינגעקומען א קרימינאל-בעאמטער.

דער קאמיסאר, וואס האט ארעסטירט פעלד'ן האט איהם צוגערופען:

— דעם טויטען קערפער זאלט איהר זאפארט ברענגען אין געריכט אריין!

— ענטשולדיגט, הער קאמיסאר, איך האב נאר וואס בעקומען דעם אויפטראג, אז דעם טויטען קערפער זאל איך ברענגען אין דער וואוינונג פון באנקיר פאן ראזען!

דער קאמיסאר האט נארוויש געענטפערט. דאן האט ער זיך געווענדעט צו פעלד'ן און אויסגערופען:

— קומט!

— און וואס וועט זיין מיט מיין קינד? — האט פעלד א וויינענדיגער געפרעגט.

אנשטאט אנ'ענטפער, האט דער קאמיסאר בלויז א צ.ה געטון מיט די פלייצעס.

— א, ווי שרעקליך דאס איז! די יסורים זענען שוין נישט מעהר אויסצוהאלטען!

די צוויי פאל.ציאנטען, וואס האבען געפיהרט פעלדאן, האבען איהם קוים געקענט האלטען אויף די פיס, אזוי שוואך איז איצט געווען דער אומגליקליכער פעלד.

במעט א פאר'חלש'טען האבען זיי איהם אריינגעזעצט אין א וואגען, וועלכער האט א.הם געפיהרט צום געריכטס-בנין.

מיט עטליכע מינוטען שפעטער האט ווידער א צווייטער וואגען פערלאזט דאס דאזיגע שרעקליכע אומגליקס-הויז.

דער טויטער קערפער פון ערמארדעטען ראזען האט איצט געוואלט אוועקגעפיהרט ווערען אין הויז פון רייכען באנקיר ראזען.

ווען דער וואגען האט זיך שוין געהאט דערווייטערט פון הויז, איז פלוצלינג פון צווישען די קושאקען ארויסגעשפרונגען א הויכע מענער-געשטאלט איינגעהילט אין א לאנגען, שווארצען מאנטעל און דאס געזיכט איז ביי איהם געווען פערשטעלט דורך א גרויסען שווארצען ברייט-ראנדיגען הוט, וועלכער איז איהם געווען ווייט אריבערגעצויגען איבער די אויגען. ער איז שנעל צוגעלאפען צום אפגעשטעהענדען פענסטער פון הייזעל און אריינגעשלייכערט עפיס א בליש משענדען געגענשטאנד אין צימער אריין.

דער געהיימניספולער מאן האט זיך דאן מיט זיינע פינקלענדיגע אויגען ווידער גוט ארומגעקוקט און דאן צוריק פערשוואונדען צווישען די געדיכטע קושאקען פון גארטען.

(פארטזעצונג קומט.)

לאָדזשער טאָגעבלאַט

דער רעדאַקטאָר נעמט-אָן פון 6 ביז 7 אי.
נישט בעשטעלטע מאַנוסקריפּטען ווערען נישט צוריקגעשיקט.

אַדרעס: „Lodzer Tageblat", Łódź, Piotrkowska 16 Skrz. poczt. 16
טעלעפאָנען: רעדאַקציע 100-57, אַדמיניסטראַציע 100-47

מעז דאַרף זיין גרייט אויף איבעראַשונגען.

אויף מיר האָט די שליסונג פון סיים געמאַכט זעהר אַ גוטען רושם נישט כּדי קענדיג אויף דעם, וואָס איך בין דערביי געוואָרען אַרבייטסלאָז: עפּיס אַ מאָדנע דערנידערונג האָב איך די לעצטע צייט געפיהלט, אַלס סיים-דעפּוטאַט, דורך דעם פערהעלטניש, וואָס האָט זיך געשאַפען צווישען דעם סיים פון איין זייט און צווישען דער „קאָנסטיטוציאָנעלער" דיקטאַטור פון דער אַנדערער זייט...

משמעות, אַז נישט איך אַליין האָב געהאַט דעם דאָזיגען געפיהל, עס זענען געווען נאָך אַזוינע, ווי איך, וועלכע האָבען אָנגעהויבען מיט אַמאָל איבערגעריסען די פּאַרטיי-פערהעלטניש צווישען זיך און האָבען אָנגעהויבען אַ קאַמף פאַר'ן „פּאַרלאַמענטאַריזם" און פאַר'ן „דעמאָקראַטיזם" אין פּוילען.

קומט פאַר ... אַ געוויסע „התנגדות"..

ווען מיר טראַכטען זיך אָבער עפּיס מעהר אַריין אין דעם ענין, הויבען זיך אָן צו וועקען ספקות.

אויב לכל הפחות דאָס רוב דעפּוטאַטען זענען אָדער גנבים, אָדער נאַראָנים, אָדער בּיידע זאַכען צוזאַמען, הייסט וואָס קאָנען דאָ העלפען נייע וואַהלען? די וועהלער זענען דאָך געבליבען די זעלבּיגע און די קאַנדידאַטען על פּי רוב אויך די זעלבּיגע. ווייטער זענען דאָך די קאָנסטיטוציע („קאָנסטיטוטע") און די וואַהל-תקנות אויך געבליבען די זעלביגע. געביטען האָט זיך, און דאָס בּלתי ספק צום ערגערען, די עקאָנאָמישע קאָניונקטור און די אויסענפּאָליטישע קאָנסטעלאַציע.

...

ד"ר יעקבּאָוויטשאַדסקי

פאַר דער פערמעסטונג פון די כּוחות

שטימונגען און אפּקלאַנגען פון דער וואַהל-קאַמפּאַניע אין דער פּוילישער פּרעסע

דער וואַהל-פיבער אויף דער פּוילישער גאַס האָט זיך שוין מיט רעכט אָנגעהויבען. די פּאַרטייען קומען שוין צו זיך נאָך דעם ערשטען „שטויס", וואָס זיי האָבען אומגעריכט בעקומען מיט דער פונאַנדערלאָזונג פון סיים. ...

...

די אינצטיגע וואַהלען וועלען זיין — גרויסע וואַהלען".

—פּס.

יודען מוזען זיך אפּזאָגען פון נאַציאָנאַלע היים...

אַראַבּישער ענטפער אויף די פּאָרשלאָגען פון ברית-שלום

ירושלים. (יטא) ענטפערנדיג אויף די פּאָרשלאַגען פון „ברית שלום" שרייבּט די אַראַבּישע צייטונג „על כּרמל": די יודען מוזען פערזיכערן, אַז זיי וועלען נישט אַרויסשטויסען קיין איין אַראַבּער פון זיין באָדען, אַז זיי וועלען נישט מאַכען קיין קאָנקורענץ די אַראַבּישע בּעאַמטע און אַראַבּישע אַרבּייטער, אַז זיי וועלען בּעשעפטיגען אין זייערע אונטערנעהמונגען 80% אַראַבּישע אַרבּייטער, זיי טאָרען נישט פּאָדערן קיין הילף פון דער רעגירונג פאַר זייער אינדוסטריע, זיי מוזען אָנערקענען, אַז די אַראַבּישע שפּראַך איז די איינציגע אָפיציעלע שפּראַך אין א"י, זיי מוזען זיך אָפּזאָגען פון זייערע חלומות וועגען אַ יודישע נאַציאָנאַלע היים און נישט געשטעלען זיך דעם אינטערעסען פון א"י און די פעדעראַציע פון אַראַבּישע לענדער. ערשט דאַן — ערקלערט די צייטונג — וועלען מיר קאָנען אויסהערען זייערע פּאָרשלאָגען".

פאַרוואָס איז ד"ר וויצמאַנ'ס דימיסיע נישט אָנגענומען געוואָרן?

די צוקונפט איז נאָך פערדונקעלט אין אַ געדיכטען שלייער פון פּאָליטישער נישט-זיכערקייט.

אינטערוויאו מיט'ן מיטגליד פון אַקציאָנס-קאָמיטעט הרב בּראָט, ספּעציעל פאַר'ן „לאָדזער טאָגעבלאַט"

נאָכ'ן צוריקקעהרען פון ג. דעפּ. הרב ש. בּראָט פון לעצטער סעסיע פון ציוניסטישען אַקציאָנס קאָמיטעט, האָב איך מיך געווענדעט צום ג' רב מיט דער בּיטע צו אינפאָרמירען די לעזער פון „לאָדזער טאָגעבלאַט" וועגען אינצטיגען מצב אין ציוניזם. הרב בּראָט האָט גערן ערטיילט אויספיהרליכע תשובות אויף די דורך מיר געשטעלטע פראַגען.

אין שוין צוגעשטעלט געוואָרען דער רעגירונג. עס איז, אַלזאָ, די אויפגאַבע פון דער ציוני. עקזעקוטיווע צו שטעהען אויף דער וואַך, אַז דער בּעריכט זאָל זיין גינסטיג און מעגליך מאַכען די אַרבּייט אין ארץ ישראל.

עס איז מעגליך, אַז כּדי שטעלונג צו נעמען צו דעם רעגירונגס-פּלאַן זאָל גערופען ווערען דער קאָנגרעס. ...

טאָלע פאָלגען אויך אין דער צוקונפט, בּיי אַ בּעסטער פּאָליטישער קאָניונקטור און ציוניזם איז דאָך, אין זיין מהות, אַ בּעוועגונג פאַר דער צוקונפט. עס איז פערשטענדליך, ווען צוליב פּאָליטישע מעמים זאָגט מען נישט אַלץ, וואָס מען טראַכט. ...

...

ש. רזשעשעווסקי.

שטוינענדע גרויזאַמקייטען, וואָס ווערען בעגאַנגען אין דער מלחמה אין כינא

אויפשוידערנדע שילדערונגען פון אַן ענגלישען קריגס-קאָרעספּאָנדענט

...

— :0: —

העלענאַ. היינט זונטאָג 8 אַ זייגער אָוועגד העלענאַ.
גרויסע דעמאָנסטרירונג פון בענגאַליש פייער
אונצעהליגע צאָהל באָמבּעס, ראַקעטען און ליכט-בּילדער.
פאַס-פּאַרטו גילטיג אַלס הנחה-בּילעט.

געשלאָסן אַ שוהל צוליב אַ הזכרה נאָך א"י קדושים

ראָוונאָ. (יטא) אין שטעטעל אָליק (וואָהלין) געפינט זיך אַ רבּי, וואָס פערמאָגט אַן אייגענע שוהל. די אָליקער ציוניסטען האָבען אין דער שוהל געמאַכט אַ הזכרה נאָך די א"י-קדושים. דער רבּי האָט נישט געוואָלט דערויף ערלויבען. ער האָט דעריבּער פּעראָרדענט, אַז דער עולם זאָל זיך פונאַנדערגעהן, ווייל די שוהל ווערט געשלאָסען אויף אַן אומבּעשטימטער צייט.

2 פרויען אומגעקומען מיט א שרעקליכען טויט

אונטער די רעדער פון שנעל-צוג ביי ווידזעוו

[illegible] אין אויפ׳ן באהן־[illegible] וואוי־שוויאט פארגעקו־[illegible] אומגליק מיט 2 פרוי־[illegible] ארונטערגעפאלען אונ־[illegible] א שנעל־צוג און צו־[illegible] אויף שטיקער. [illegible] האבען געוואלט אריבער־[illegible] אויף דער צווייטער זייט [illegible] זענען אבער געבלי־[illegible] די לייזונגע שינעס, איבערווארטענדיג א משא־צוג, וואס איז גראד אנגעקומען פון דער לאדזער זייט. אבער אין דער זעלבער צייט האט אויך געאײַלט אויף די שינעס א שנעל־צוג, וועלכען מ׳האט נישט געקאנט זעהען, ווייל ער האט זיך נאך געפינען אין ווער־דעל. און אויף די דאזיגע שינעס זענען זיך רוהיג געשטאנען די 2 פרויען, אי־בערווארטענדיג דעם משא־צוג. דער מא־שיניסט פונ׳ם שנעל־צוג האט בעמערקט די 2 פרויען אויף די שינעס און ער האט אנגעהויבען צו געבען סיגנאלען. די פרויען האבען געמיינט, אז דאס „ריט־שעט" אזוי דער משא־צוג און זיך גאר נישט געמאכט דערפון. דער פערצווייפעלטער מאשיניסט האט אנגעהויבען צו האמעווען דעם צוג, אבער עס איז שוין געווען צו שפעט א פערצווייפעלטער גע־שריי דאס זיך ארויסגעריסען פון די מענשען, וואס זענען געשטאנען בײַם פּושעיאזד, זעהענדיג פלוצלינג דעם שנעל־צוג 5 מעטער ווייט פון די פרויען, וועלכע האבען שוין אין דער לעצטער מינוט נישט בעוויזען אראפצולויפען פון די שינעס.

דער סוף איז געווען א שרעקליכער. די 2 פרויען זענען ארונטערגעפאלען אונ־טער די רעדער פון שנעל־צוג און זיי זענען פערוואנדעלט געווארען אין א צו־בלוטיגטער מאסע פלייש.

די אומגעקומענע פרויען זענען געווען 2 קריסטליכע פאבריק־ארבייטערינס.

—0—

קאנסארציום פון לאדזער וועבערייען

שוין געמאכט די ערשטע בעשטעלונג פון גארן

[illegible] לאנד פון דער טעקס־[illegible] אין לאדז איז ענט־[illegible] ציום פון וועבערייען [illegible] אויס בוימוואל־סחורות. [illegible] איז געבילדעט אויף [illegible] יסודות.

דאס קאנסארציום וועט מאכען קא־לעקטיווע בעשטעלונגען פון בוימוואל־גארן פאר אלע וועבערייען. ביים שפי־נער־קארטעל איז שוין אויף דער היינ־טיגער וואך בעשטעלט געווארען 70000 קילא גארן פאר 36 וועבערייען.

ווענען יודישע אונטערשריפטען אויף וועקסלען

צי זענען אזעלכע וועקסלען נישט גילטיג?

[illegible] דער „גראדנער עקס־[illegible] א נאטיץ, אז דאס [illegible] יודישע גערייכט האט זיך [illegible] צוגעבען א קלאוזולע [illegible] דער יודישער אונ־[illegible] שריאנט. [illegible] לעזער־עולם וועט אפשר [illegible] פון יודישע אונטער־[illegible] וועקסעל בלאנקען, מחמת [illegible] אויס, אז אנ׳אויטער־[illegible] וועקסעל איז גוט און יעדע [illegible] מיט עס זיין אין לינגע־[illegible] ענגליש א. א. וו. [illegible] גילט די אונטער־[illegible] וועקסעל, אומאפהענגיג

אין וואסער שפראך. אלס בעווייז, אדער דאקומענט, אז דער אויסשטעלער איז שולדיג א געוויסע סומע געלד, בעצוהט זיך אבער דאס געריכט דערצו גאנץ אנדערש ביים ארויסגעבען קלאוזולעם אויף וועקסלען, אויב אפילו אין אלע אנדערע הינזיכטען איז דער וועקסעל אויסגעשטעלט פולשטענדיג ענטשפרע־כענד צו די פארשריפטען פון וועקסעל גע־זעץ.

אין דער בײַ איינע פערפליכטענדען וועקסעל־געזעץ איז פאראן אנ׳ארטיקעל (77), אין וועלכען מ׳ווערט בולשטעפּי־לעך געזאגט פאלגענדעס: „דער וואס קאן נישט שרייבען, קען פערבייטען די אונטערשריפט מיט א האנד־צייכען, וואס מוז ווערען בעשטעטיגט אויפ׳ן וועקסעל, לויט דער געזעצליכער פארם, א בעפולמעכטיגונג אונטערצושרייבען א וועקסעל, און נאמען פון א פערזאן, וואס קען נישט שרייבען, דארף בעשטעטיקט ווערען לויט׳ן איבערגעגעבענעם".

אונזערע געריכטען נעמען דעריבער אן אז אנ׳אונטערשריפט אויף א וועקסעל נישט אין דער פוילישער שפראך איז געוועהנליכער האנד־צייכען (נאכמערער ווי ווען די אונטערשריפט איז א יודיש, וואס די ריכטער קאנען נישט לייענען) און אלס אזעלכער איז דא גילטיג דער דער־מאנטער ארטיקעל 77 פון וועקסעל גע־זעץ, וועלכער פאדערט א פארמעלע בעש־טעטיגונג פון אונטערשריפט ד. ה. א נאטאריעלע בעשטעטיגונג, אדער אנ׳אי־בערזעצונג פון יודישען אונטערשריפט אויפ׳ן וועקסעל, בעשטעטיגט דורך א גע־שוואוירענעם איבערזעצער.

אזוי ווי די יודישע אונטערשריפטען אויף וועקסלען וועלען דורכ׳ן רעיענט ענטזאגט זיך דאס געריכט אויסצוגע־בען קלאוזולעס אויף אזוינע וועקסלען.

דאסזעלבע קאן געשעהען, מיט יעדען וועקסעל. אויף וועלכען דער אויסשטע־לער איז אונטערגעשריבען אין א שפראך וואס איז פאר׳ן ריכטער נישט לעזבאר.

עס דארף בעטאנט ווערען, אז דער ווערט פון וועקסעל ווערט אבסאלוט נישט געמינערט דערפון, וואס ער איז אונטערגעשריבען אין יודיש ס׳ווערט נאר בעשווערט די פראצעדור פון מאה־נען, דער בעזיצער פון אזא וועקסעל (וואו דער אויסשטעלער איז אונטערגע־שריבען אין יודיש) קענען מאהנען זיין חוב דורך א ציווילער תביעה אויפ׳ן געריכטליכען וועקסעל מיט א פוילישער אונטערשריפט.

—0§0—

סוחרים פון שרייב-מאטעריאלען

בעקלאגען זיך אויף דער קאנקורענץ פון די שולען

(§) א [illegible]ציע פון דעטאליסטען [illegible] 69 וועט אונטער־[illegible]דזער שול־קוראטאריום [illegible] זעלבסטהילף־אינסטי־[illegible]זסטירען ביי דאס רוב [illegible]אפען מיט זייער פער־קויף פון שרייב־מאטעריאלען א שארפע קאנקורענץ פאר די סוחרים פון שול־מאטעריאלען. די דעלעגאציע וועט פאָ־דערן צו ליקווידירען די זעלבסטהילף־ארגאנען ביי די שולען.

אפעלאציע פון פראצעס וועגן די מיס-ברויכען אין „ווידזעווער מאנופאקטור"

[illegible]צעס געגען די אנגע־[illegible] וועקסעל־מיסברויכען [illegible] דער „ווידזעווער מאנו־[illegible]״ר יעזשי וואקס אויס־[illegible]יכט אויפ׳ן חשבון פון [illegible]נגעקלאגטע: „דאס איז א לויִדאק".

געגען ד״ר וואקס איז דאן צוזאמען געשטעלט געווארען א פראטאקאל און געלטען האט דאס שטאט־געריכט איהם פער׳משפט אויף 200 זל. שטראף אדער 2 וואכען ארעסט.

פאלקס-אוניווערזיטעט ביי דער ציוניסט. ארגאניזאציע

[illegible]עסארט האט אויך אנ־[illegible]כע די פארבערייטונ־[illegible]גען די פארלעזונגען פון דער פאלקס אוניווערזיטעט בײַ דער ציוניסטישער ארגאניזאציע. אזוי ווי אין די פריהערדיגע יאהרען, וועלען איינגע־ארדענט ווערען פארלעזונגען פון די בעדייטענסטע פרעלעגענטען און די שטאדט־טיילען.

לאדזער סוחר בעפאלען דורך „וואוילע" אין בזשעזשין

(§) דער לאדזער סוחר מאיר זילבער־בערג פון פעטריקאווער 128 איז געפאה־רען קיין בזשעזשין אויף א פראצעס, אין וועלכען ער פרעט שוין ארוים דאס דריטע מאל אלס אנקלאגער פון א בזשע־זשינער סוחר, ביי וועלכען ער מאהנט געלד פאר פראטעסטירטע וועקסלען.

קומענדיג קיין בזשעזשין איז זילבער־בערג ארומגערינגעלט געווארען דורך „וואוילע", וועלכע האבען איהם צושלא־גען, ביז ער האט פערלוירען דאס בעוואוסטזיין. זילבערבערג׳ן האט מען אין אנ׳אפגעשוואכטען צושטאנד געבראכט קיין לאדז.

מין. טרעוויראנוס דראהט לאדז מיט א פראצעס פאר מיסברויכען זיין נאמען...

דער דייטשער מיניסטער טרעוויראנוס וועלכער האט אויפגערודערט פוילען מיט זיין פאדערונג בנוגע דעם דאנצי־גער קארידאר, האט, ווילענדיג אין ברעסלוי ערקלערט, אז ער איז דעצידירט אנצוקלאגען אונזער לאדז דערפאר, וואס זי בויט איצט א פוילישע קרינס־אונטער־וואסער־שיף א. נ. „אנ׳ענטפער טרעווי־ראנוס׳ן". דאס מיסברויכען מיט זיין נאמען — האט ערקלערט טרעוויראנוס — איז עלול צו שאדען זיין פערזאן אויף דער אינטערנאציאנאלער ארענע, און דאס וועט ער נישט שווייגען.

ווענען שאפען א זעלנער-קוך ביי דער קהלה.

שוין איינינגע וואכען, ווי א גרופע היי־גע עסקנים האבען זיך געשטעלט פאר אנ׳אויפגאבע צו שאפען אין לאדז א כשר׳ע קוך פאר זעלנער. צוליב דעם אבער וואס דער קהלה־פרעזעס מינצ־בערג האט געוויילט אין קרינעיץ, האט זיך די זאך אויפגעהאלטען. גלייך ווי פרעזעס מינצבערג איז געקומען, איז צו־שטאנד־געקומען א בעראטונג צוזאמען מיט פרעזעס מינצבערג, וועלכער האט פערזיכערט זיך צו בעמיהען ווי אמ־שנעלסטען צו שאפען די מעגליכקייט, אז די קיך זאל קאנען געעפענט ווערען נאך פאר די ימים־טובים.

לתקנת-עגונות

די יודישע קהלה אין דזיערזיץ פוי־לין, מעלדעט, אז אויפ׳ן ארטיגען בית עלמין זענען געקומען לקבר ישראל פאל־גענדע יודען:

1) משה ברעסלער פון לאדז 27 י. א. א רוס־געפאנגענער.

2) הירש ראזענבלום, 61 י. א. געשט. 1920 פון לאדז.

3) ישראל ביבער פון טשענסטעהאוו 21 י. א. געשט. 1919.

4) אברהם פינקעלשטיין 22 י. א. געשט. 1920.

די דזיערזיצער קהלה אפעלירט צו די קרובים פון די נפטרים זיי זאלען גע־דענקען, צו קומען און שטעלען מצבות אויף די דערמאנטע קברים, וועלכע זע־נענדיג נישט ארומגעצוימט און נישט אונטערגעמויערט ווערען מיט דער צייט פונאנדערגעפאלען און אזוי ארום פער־געסען.

אויך א פעקעל-נעהמער...

(§) עדוואַרד סקאזשינסקי איז געל־טען פער׳משפט געווארען אויף א האלב יאהר תפיסה דערפאר, וואס ער האט בײַ א טרעגער פון דער פירמע קאנאל־סקי צוגענומען א פאק סחורה, פארשטע־לענדיג זיך אלס מיט־שותף פון דער פירמע יוזעפאוויטש (אגראדאווא 6), וואוהין די סחורה איז געטראגען געווא־רען.

שטיצע פאר אויגוסט

— מארגען, מאנטאג הויבט זיך אן אין לאקאל פון וואולטשאנסקא 251 די רעגיסטראציע פון ארבייטסלאזע אויף שטיצע פארן חודש אויגוסט.

מאנטעג דארפען זיך רעגיסטרירען די וואס זייערע נעמען הויבען זיך אן מיט A, B, C, D, E, F.

דינסטאג — G, H, I, J.

קאפיטאנ׳ס שקארפעטקעס. מיאוס׳ער סוף פון ארדינאנס

(§) יאן ברולסקי איז געווען ארדי־נאנס ביי קאפיטאן ריינגאלד. איהם זע־נען שטארק געפעלען געווארען דעם קא־פיטאנ׳ס שקארפעטקעס, און ער האט זיי צוגע׳לקח׳נט. ער איז דערפאר געל־טען פער׳משפט געווארען אויף 10 חדשים תפיסה.

טעאטער און קונסט

ווילנער טרופע אין „פילהארמאניע"

היינט זונטאג שפילען די „ווילנער" ה. לייוויק׳ס „גולם" אין דער אינסצע־נירונג און רעזשי פון דוד הערמאן, וואס האט ארויסגערופען לויב־געזאנגען ביי דער גאנצער יודישער און נישט־יודישער פרעסע. אלע האבען פה אחד אנערקענט די הארמאניע פון שפיל, דע־קאראציעס, פלאסטיק און מוזיק, ווי אויך דאס שפילען פון די ארטיסטען.

מאנטאג צום לעצטען מאל: „די אונ־טערוועלט" פון פר. לאנגע.

—0—

רעליגיעז. ציונ. סאציאליסטישע פארטיי „דת ועבודה" אין פוילן

לאדזער ארגאניזאציע, נאוואמיעסקא 4.

היינט 8.30 א זייגער אווענט קומט פאר א דרינגענדע חברים־פערזאמלונג געווידמעט די וואהלען צום ערשטען אלוועלטליכען קאנגרעס פאר׳ן ארבייטענדען ארץ־ישראל.

אלע פארטיי־מיטגלידער ווי אויך די מיטגלידער פון דער יוגענד־סעקציע ווערען אויפגעפאדערט פינקטליך צו ערשיינען.

איינגאנג נאר פאר חברים.

לאדזער קאמיטעט.

א שרעקליכער פאל

(ב) די קלאזעט־איינריכטונג אויף אנדזשעיא 60 האט זיך איינגעבראכען און אין גרוב איז אריינגעפאלען דער 71־יעהריגער אויגוסט צעלמער. מיט גרויס מיה האט מען דעם זקן ארויס־גענומען אין א שווערן צושטאנד.

בעזיצער פון אמעריקאנער פאליסען ווערען אויפגעריכט

(וו) קיין לאדז קומט דער בעקאנטער אמעריקאנישער עסקן ריכטער ראזענ־בלאט, וועלכער וועט אינפארמירען די פעראינטערעסירטע בעזיצער פון אמע־ריקאנישע פאליסען וועגען דער ערלעדי־גונג פון זייערע פרעטענזיעס.

„PRACA" [illegible]

השבת אבדה [illegible]

ש. ישעלאנקא [illegible]

[illegible] 68/70 [illegible] 44/46 [illegible]

ד״ר [illegible] — 26 — [illegible]

ראדיא פראגראם

זונטאג, 7 סעפטעמבער.

לאדז (233,8) 11.58–12.05 שעה צייכען 12.05–13.15 גראמאפאן פליטען מוזיק, 13.15–13.20 טעגליכער פראגראם וויאויך קינ׳ און טעאטער רעפערטואר, 16.50–17.10 גראמאפאן פליטען מוזיק (פון ווארשא), 17.10–17.25 „פארטראג" אין 175 געבורטסטאג פון גענעראל הענריק דאמבראווסקי פון פראפ. הענריק מאשטשיצקי (טר. פון ווארשא 17.25–18.45 קאנצערט פון טראמוואי בלאז אר קעסטער, 18.45–19.05 פערשידענעס, 19.05–19.25 אנגענעהמע און נוצליכע וויסענשאפטען (טר. פון ווארשא), 19.25–20 — גראמאפאן פליטען מוזיק פראגראם אויף מאנטאג קאמוניקאטען און שעה צייכען (פון ווארשא), 20–20.15 ליטעראַרישע פיר טעל שעה, 20.15–22 פאפולערער קאנצערט אויס געפיהרט דורכן ראדיא ארקעסטער און סאליסטען, 22–22.15 פעליעטאן, דערנאך וועטער, פאליציי ספארט. קאמוניקאטען, ווי אויך טאנץ מוזיק פון דער „אזא" (טר. פון ווארשא).

אראפגענומען פון דער תליה

און אפגעראטעוועט פון זעלבסט־מארד איינעם פון די אנגעזעהענסטע מענשען פון די לובלינער יודישע ווירטשאפטס־ספערען.

לובלין. — אין רעזולטאט פון שווערע עקאנאמישע קריזיס, איז דא שיער נישט געפאלען א קרבן איינע פון די אנגעזעהענסטע פערזאנען פון דער לובלי־נער יודישער ווירטשאפטס וועלט, א מענש, וועלכער האט געשפילט א גרויסע ראל אין ווירטשאפטליכען, פינאנציע־לען וועלט, וואו מען האט זיך צו איהם בעצויגען מיט פיעל צוטרוי, דאס איז א מענש דוקא מיט פיעל גלייכגע־וויכט און ניכטערקייט, איז בעקאנט מיט זיין סאלידקייט און ערליכקייט. דאך איז ער לעצטענס אריינגעפאלען אין אזא דעפרעסיע צוליעב פינאנציע־לע דורכפאלען, אז אויסגעצענדיג א מא־מענט, ווען קיינער איז אין שטוב נישט געווען, האט ער גענומען די פון פריהער צוגעגרייטע שטריק און זיך אויפגעהאנ־גען בײַ זיך אין קאבינעט, נישט איבער־לאזענדיג אפילו קיין בריף צו דער פא־מיליע.

צום גליק איז אין דער ריכטיגער מי־נוט אריינגעקומען די פרוי זיינע און דער זעהענדיג דאס שוידערליכע בילד, האט זי בלויז שנעל אריינגערופען דעם נאהנט־סטען שכן און איבערגעשניטען די תליה. דעם אומגליקליכען האט מען נאך בעוויזען אפצוראטעווען. ער איז געפאלען אין חלשות נאכדעם ווי מען האט איהם אראפגענומען פון דער תליה.

דער אפגעראטעוועטער זעלבסטמער־דער האט געדאנקט דעם שכן פאר דער רעטונג און זיך פערענטפערט, אז דער זעלבסטמארד איז געווען א רעזולטאט פון דעגענערווירטקייט, וואס האט איהם בע־הערשט אין די לעצטע וואכען און, אז פערציהענדיג דעם שטריק האט ער זיך ערשט בערעכענט, אז זיין טהאט איז א ווילדער און אז נישט דורכ׳ן טויט קען מען ברענגען א ישועה פאר זיך און פאר דער פאמיליע.

דער געוועזענער זעלבסטמערדער איז איצט פול מיט חרטה און איבערצייג־טונג.

—:0:—

פערזענליך

דער פרעזעס פון דער לאדזער יודי־שער קהלה ה׳ ל. מינצבערג איז דא־נערשטאג צוריקגעקומען פון זיין אור־לויב און צוריק איבערגענומען זיין אמט.

שארלאך-עפידעמיע אין קאליש

קאליש (טעלעפאניש) דא איז אויסגעבראכען א שרעקליכע שקארלא־טין־עפידעמיע. די שפיטעלער זענען אי־בערפולט מיט קראנקע קינדער (וו)

פערקויפטע נשמות

שפאנענדער ראמאן

(144 פארטזעצונג)

[illegible] צוקונפט ווארט דיך! — האט נינאן געזאגט [illegible]׳דיג. — דו ביסט א מיידעל פון א בעסער הויז, [illegible]ט ווערען די געליבטע פון א געוועהנליכען [illegible]

— [illegible] קען איהם נישט פערלאזען, מיין ליבע צו [illegible] גרויס.

— [illegible]אך וואלט געווען גאר עפעס אנדערש.

— [illegible] קיינמאל נישט.

— [illegible] מוז געשעהן, איך וואך איבער דיר. איך וויל [illegible] ערגער׳ס זאגען.

[illegible] האט אויסגעשטארט א פאר אויגען.

— [illegible] נאך זיין עפעס ערגער׳ס?

— [illegible] דער סוף! — האט נינאן אויסגערופען מיט [illegible] קראפט. — יא, אויף וויפיל איך האב געהערט, [illegible] זעהר דרייסט, ער האט אויסגעפיהרט פער־[illegible]אטען, וואס קיינער וואלט נישט געוואגט

די שרעקליכע אויגען האבען א פונקעל געטון, האט עס נינאן בעמערקט?

— יא, האננא, דער סוף, דער אומגליקליכער, טרא־גישער סוף. זאל א מערדער זיין ווי כיטרע און איבערגע־טריבען, מוז קומען דער טראגישער סוף, דער מאמענט, ווען די אומגע׳רחמנות׳דיגע גערעכטיגקייט וועט איהם משפט׳ען. זיי זענען אייביג אונטערווארפען די שווערסטע פייניגונגען, ביז צו דער ענדע פון לעבען.

האננא האט פערשטעלט די אויגען, אזוי ווי זי וואלט געזעהן די יסורים, וואס מען טהוט אן איהר לודוויגען.

עס איז געווארען א קברים־שטילקייט, נינאן האט פלוצ־לונג דערהערט א טיף קרעכצן. האננא, א טויט־בלאסע האט ארויסגעקוקט דורכ׳ן פענסטער אויפ׳ן בלויען הימעל.

— דאס איז שרעקליך, — האבען איהרע פערברענטע ליפען געשעפטשעט.

— טראכט נאך, און בעמיה זיך צו פערגעסען אן איהם.

— א, פארוואס טוסט מיך אזוי פייניגען?

— ניין, טייערע האננא, איך עפען נאר בלויז דיינע אויגען, איך אנטפלעקט דיר זיין פערגאנגענהייט.

— אבער איך ליב דאך איהם!

— דו קענסט איהם ליבען, פארוואס נישט, אבער דו [מ]וזט איהם אויסמיידען. דעריבער וואלט איך צופרידען גע־ווען, ווען מיר וואלטען אוועקגעפאהרען אין א אנדער לאנד אריין.

האננא האט זיך געוואלדיג איבערגעשראקען, גלייכ־צייטיג האט זי בערוהיגט דער געדאנק, אז זי וועט קיינמאל נישט פערגעסען איהר טייערסטען.

— מיר מוזען טראכטען וועגען זיך, — האט נינאן געזאגט נאך א ווײַלע, — עס האבען מיר מענשען דערצעהלט, אז מען האלט דיך אין איין זוכען.

האננא האט אנגעהויבען וויינען אין דער שטיל, זי האט אראפגעלאזט דעם קאפ, אזוי ווי זי וואלט מסכים גע־ווען מיט נינא׳ס ווערטער.

— יא, מיר וועלען, וואס שנעלער אוועק פון דאנען.

[מיט] א איבערגעשראקענע איז האננא פלוצלונג אפגע־שפרונגען אין א זייט.

— וואס איז דיר? — האט נינאן א איבערגעשרא־קענע געפרעגט.

— דארט, דארט! — האט האננא געשריגען, — נינאן, קוק נאר, דארט, מיר זענען פערלוירען.

מיט א איבערגעשראקען פנים, האט האננא אנגעווי־זען אויף דער אריינגאנגס־טיר.

נינאן האט זיך באלד אומגעקוקט און פון איהר מויל האט זיך ארויסגעריסען א מורא׳דיגער אויסגעשריי, ווען זי האט בעמערקט עטליכע מענער מיט טונקעל־ברוינע פנים׳ער

— ציגיינער! — האט נינאן א קוויטש געטון.

זי איז צו צום פענסטער. האננא איז איהר נאכגע־לאפען, אבער עס איז שוין געווען צו שפעט. און אין אויגענבליק האבען א פאר ברוינע הענד א כאפ־געטון ביידע שרייענדע מיידלעך. און א מינוט שפעטער האט איינער פון די ציגיינער פערווארפען נינאנ׳ען א מאנטעל איבער׳ן קאפ. דער זעלבער גורל האט אויך געטראפען האננ׳ען.

קאפיטעל 61.

די אויספיהרונג פון אורטייל

באראן לאגראנד איז ארײַן אין פראכטפולען צימער, וואס איז געווען בעלויכטען מיט א טונקעל־רויטע ליכט. די פענסטער זענען געווען פערהאנגען מיט שווערע פאר־האנגען, די ווענד אויסטאפעציאט מיט רויטען סאמעט, אויף דער פאדלאגע זענען געלעגען אויסגעשפרייטע טייערע מזרח־דיוואנען. אויף די ווענד זענען געהאנגען עטליכע טייערע בילדער אין גאלדענע ראמען. בילדער, וואס האבען גע־רייצט דאס אויג מיט זייערע אויסגעלאסענע סצענעס פון פאסטוך־לעבען.

— דא איז מיין טייבעלע, — האט דער באראן גע־זאגט צו זיך.

(פארטזעצונג קומט)

7-קלאַסיגע שולע און פרעבעלשולע פון – די רענאמירטע – ערציהונגס-אַנשטאַלט

קאַצענעלזאָן=נאַחומאָוו

נאַד לודקאַ 8 (צווישען נאָוואָמיעסקאַ און וואָסכאָדניאַ)
טעלעפאָן 177-01 (פון 11 ביז 2)

קינדער אין שול-צוואַנג עלטער ד. ה. פון 7 ביז יאָהר ווערען אָנגענומען אין די קלאַסען A, B, C, I, II, III, IV.
אין פאָרבערייטונגס-קלאַס A° ווערען אנגענומען ענטוויקעלטע קינדער פון 5½–7 יאָר. אין די פרעבעל-שולן קינדער פון 7–3 י.

חוץ דעם אַלגעמיינעם שול-פּראָגראַם, קענען די אָרטאָדאָקסישע קינדער געניסען פון נאכמיטאג=חדר, וואו ס'ווערט געלערנט גרינדליך אַלע למודי-קודש, דהיינו: חומש, רש"י נ"ך, גמרא ותוספות דורך מלמדים ספעציאַליסטען אונטער דער פערזענליכע השגחה און הנהלה פון בעוואוסטען למדן ר' יעקב בנימין קאַצענעלזאָן. בעמ. די צאָהל שעה'ן, ווי אויך מלדים פאַר למודי קודש זענען היי=יאָהר בעדייטענד פערגרעסערט. פאַר פיזיש שוואַכע קינדער, ווי אויך פאַר אונבעמיטעלטע עגז. א

נאכמיטאג=שולע נאכמיטאג = חדר | ביליגער ביז 50% | נאכמיטאג-פרעבל-שולע

בורות'ן און שידס-געריכטע

לויט געזעצליכער פּראָצעדור פיהרט אַדורך רעכטסקאָנסולענט

י. ח. בוזין, לאדז

ביוראָ: אַגראַדאָווע 3.
פר. וו. צמענטאַרנא 3, טעל.: 191.48
אויסגלייך פון אַלערליי סכסוכים און בעטייליגונג אין שידס-געריכען.
P. S. ערלעדיגע אויך קלויזולעס און זאַבעזפיעטשעניעס אויף אלע שטעט פון פוילען אין משך פון 24 שעה.
עגז. זייט 1910 — עגז. זייט 1910

שוין אנגעקומען!!!

אגרויסער טראַנספּאָרט

שיך·

דאַמען און העררען

– די נייעסטע פאַסאָנען –
אויפ'ן הערבסט-סעזאָן
––– גרויסער אויסוואַהל –––
פון קינדער און שילער-שיך
צו זעהר צוגענגליכע פרייזען.

J. Windman Piotrkowska 35

telelon 112-23 telefon 112-23

אַ שטריקעריי

גיט אַרויס סוויטערס אויסצופערטיגען.
נאָר קוואַליפיצירטע אויספערטיגערינס קענען זיך מעלדען צו ס. טענענבוים פעטריקאָווער 38

ווילנער ספרים-סקלאַד	פערקויף פון שול-ביכער אין אַלע שפּראַכען	ספרים סקלאַד וואָסכאָדניא 34 פראַנט געשעפט	פערקויף פון שרייב מאַטעריאַל	פערטרעטונג פון קאַלאַמייער ט ל ת י ם.

מחזורים 25 פראצענט ביליגער!!!

דערמיט מעלדען מיר, אַז דער ספרים-סקלאַד „מסורה" איז איבערגעטראַגען אויף וואָסכאַדניאַ 34. פראַנט געשעפט ווי אויך איינגאַנג דורכ'ן טויער. צו בעקומען אַלע אַרט ספרים און לעהר-ביכער ספעציעלער אויסוואַהל פון מחזורים, אויך די וועלט בעריהמטע ווילנער רב פנינים מחזורים, אויך מיט פוילישע איבערזעצונג, ש"ס, חומשים, פסוקים, משניות, מדרשים, סדורים, טליתים, גאַרטלען, קאַפּלעך, ציצית, מזוזות, צום נייעם שול-סעזאָן פערקויף פון אַלערליי שול-ביכער אויך שרייב=מאַטעריאַל, אַזוי אַז דאָס חדר יונגעל קאָן זיך אַלעס אוי'ן אָרט איינאָרדנען צו רעיעלע פרייזען. מיר האָבען געפועל'ט ביי די ווילנער ספרים פערלאַגען גרויסע הנחות ספעציעל פאַר קינדער גמרות פאַר חדרים פון פירמע ראָזענקראַנץ, שריפטזעצער צו ביליגע פרייזען, אַזוי אַז דאָס אָרימע קינד וועט קויפען אַ ליכטיגע, ריינע, פינקטליכע ווילנער גמרא צום פרייז פון אַ וואַרשאָווער גמרא. געדענקט דעם אַדרעס: וואָסכאדניא 34, פראַנט געשעפט אָדער דורכ'ן טויער.

8-קלאַסיגעס מעדכען-גימנאַזיום

מיט 3 פּאָרבערייטונגס-קלאַסען (A. B. C.)
מיט פולע רעכט פון רעגירונגס-גימנאַזיעס
(קאַטעגאָריע A)

MARJI HOCHSTEINOWEJ

Wólczańska 23, telefon 214-27

די קאַנצעלאַריע איז אָפען אין די שול-שטונדען
בעמערקונג:
ביים גימנאַזיום אַ פאָר-שולע „קינדער-היים" פאַר מעדכען און קנאַבען פון 4 יאָהר אָן.
די בעשעפטיגונג אין דיזע פאָר-שולע זענען פאַר און נאָך מיטאָג.

דאַמען-שניידער H. BEK צעגעלניאַנאַ 5,

– פראָנט 2-טער שטאָק –

צוריקגעקומען פון פּאַריז און פיהרט אויס בעשטעלונגען לויט די לעצטע פאַריזער מאָדעלן צו צוגענגליכע פרייזען. ספעציאַליטעט פוטער-אַרבייט

לעזט!

אַכטונג! ==== אַכטונג!

קאָנקורענץ-פּרייזען!

כדי צו ערמעגליכן די ברייטסטע קרייזען פון ג' פּובליקום צו מעקן מען אַ ביליגע און גוטע קינסטלערישע אויפנאַהמע' זענען די פּרייזען אין מיין פאָטאָגראַפישן אַנשטאַלט געוואָרען פערקלענערט ווי:

12 שטיק („Express pictures") זל. 2
6 „ פּאַסט-פאָטאָגראַפיעס „ 2
6 „ פּאַסט= „ ברוין „ 6
6 „ „ „ אויף זייד „ 8

אַכטונג צו אַ ½ טוץ זיידענע פּאַסט-פאָטאָגראַפיעס גיט מען צו אַכטונג

אַן'אָריגינעלען פּאָרטרעט בחנם!!

ס'ווערען אויך אויסגעפערטיגט פאָרטרעטען אין ראַהמען און אויך אַ פערקויף פון ראַהמען
קומט און איבערציינגט אייך!

מיט אַכטונג

„PARISIEN"

קונסט=אַנשטאַלט
פראַנציסקאַנער 30.

PORADNIA WENEROLOGICZNA

פון דאָקטוירים ספעציאַליסטען

זאַוואַדזקאַ 1.

נאָר פאַר ווענערישע הויט=קראַנקהייטען און מענער-שוואַכע אַנאַליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפּער קאָנסיליומס מיט ספּעציאַליסטען פון אוראָלאָגישע און נערוועז-קראַנקהייטען.

קוואַרץ לאַמפּ-עלעקטרישער הייל=קאַבינעט=קאָסמעטיק
טעגליך פון 8 אַ זייגער פריה ביז 9 אָוונד
זונטאָג פון 9 פריה ביז 2 נאָכמיטאָג
בעזונדער וואַרטע צימער פאַר פרויען

וויזיט 3 זלאָטעס

הײנט און טעגליך!

כלאַנג-פילם-טעאַטער
„MIMOZA"
ul. Kilińskiego 178

צום ערעפנונג פון ווינטער-סעזאָן
גרויסע פּרעמיערע פון 100% קלאַנג= און געזאַנג=פילם

„דער זינגענדער לץ"

אין די הויפט-ראָל: דער אָבגאָט פון המון אויף ביידע פּאָלוסען

AL. JOSLON

אָנפאַנג אין די וואָכען-טעג 5.30, 7.30 און 9.15
שבת, זונטאָג און חגאות 3.30

אויסערן-פּראָגראַם
רעוועלאַציע-קלאַנג-צוגאָבע

דער נאָהנטסטער פּראָגראַם:
„דער פערשאָלטענער טייך"

מודעה!

דער בעוואוסטער לערנער וואָס איז גוט בעקאַנט מיט זיין פּעדאַגאָגיע צווישען אַלע לומדי ומופלגי תורה איינער פון די בעסטע מסבירים אין לאָדז

משה שפּירא,

עפענט א חדר וואָסכאָדניא 27 ערשטען שטאָק אין הויף לינקס, אַ לאָקאַל מיט אַלע בעקוועמליכקייטען ערשט קלאַסיג, אויך מיט די בעסטע פעדאַגאָגישע קוואַליפיצירטע לעהרער וואָס עס ווערט געלערנט ביז 7 אַדזיאַלען מיט אַלע וועלטליכע למודים. אָנפאַנגען ווערן אויך אָנגענומען

מיט אַכטונג
משה שפּירא

אַנאָנסען אין „לאָדזער טאָגעבלאַט" האָבען דעם גרעסטען ערפאָלג

וועלכער ייד?

קויפט זיך נישט איין אויף די ימים-טובים איינער מחזורים איינער אַ סליחה אַ טלית א. ז. וו. אין ווער וויל זיך נישט איינשפּאָרען געלד? צו קויפען ווי אָמביליגסטען דעריבער קויפט נישט פריהער ווי איהר איבערציינגט אייך אין ספרים סקלאַד פון

יהושע שאַפּיראָ פּוילנאַצנאַ 6

וואָס האָט זיך קונה שם געווען מיט דעם ביליגקייט און רעיעלען בעהאַנדלונג ווי איהר בעקומט דאָרט ביליגער ווי איבעראַל.

אַלע סאָרטען ספרים טליתים אַ גרויסען אויסוואַהל פון מחזורים אויך מיט דייטשער איבערזעצונג דאַס בעריהמטע סליחה'לע טאַשען פאָרמאַט כסדר נישט צו מישען אייגענע פאַבריק פון גאַרטלען און אַלעס, וואָס יעדער ייד דאַרף קאָן ער בעקומען גאָר ביליג.

אויך בעקומט מען דעם סדר זמנים ער צייגט אין פאָרם פון אַ זייגער מיט ווייזער'ס די זמנים פון ליכט-צינדען פרייטאָג און מוצאי-שבת די התחלות און סוף זמנים פון דאַוונען פון ק"ש נויטיג איז יעדער בית תפילה בפרט אין די קינפטיגע ימים נוראים אויך איז צו בעקומען אַ ניי געדרוקטען „שויתי" אויפציהענגען ביים עמוד געדרוקט מיט 3 פאַרבען און קאָסט נישט מעהר ווי 2 זלאָטיס.

געדענקט די אַדרעס – פּוילנאַצנאַ 6

בעמ.: אַזוי ווי דאָס יאָהר איז שמיטה האָבען מיר ספעציעלע אָפּגעדרוקטע לוחות אין נאָטיץ קאַלענדאַרען מיט דעם נוסח „פּרעזבול" אויך ווירד געגעבען בחנם שטרי „היתר עסקא".

חות דעת

של החברה „מחזיקי בתי ספר" בלודז על האלפון „לשון הקודש"

הועד הפדגוגי שע"י החברה „מחזיקי בתי ספר" מתכבד בזה להודיע גלוי, שבחן את האלפון החדש בשם „לשון הקודש" ומצא אותו הגון ומתאים ביותר להשתמש בו בכל בתי ספר והחדרים העומדים תחת השגחתו, הן מצד תכנו המצוין והן מצד חיצוניותו המרהיבה, כמו כן מיעץ הועד הנ"ל לכל בתי ספר והחדרים האחרים להשתמש באלפון זה בתור ספר למוד הכי טוב במינו ומקוה שבודאי ישבעו ממנו רצון מאין כמוהו.

בשם הועד הפדגוגי שע"י חברת „מחזיקי בתי ספר" בלודז. (–) יצחק גולדברג (יו"ר)
(–) יעקב עדעלשטיין (מזכיר)

בשורה טובה

אל מנהלי ומורי החדרים ובתי ספר „בית יעקב"

ב"ה זה עתה יצא לאור אלפון חדש בשם „לשון הקודש" ספר למוד לראשית הקריאה והכתיבה העברית בשביל מוסדות החנוך הדתיים, ערוך ע"י ש. רוזנשטיין וא. מגן, מבוקר ומוגה ע"י הפדגוג הידוע ד"ר לוי נימצוביץ.

לאלפון זה חכו זה כבר בכליון עינים טובי המנהלים והמורים החרדים, מלבד כל המעלות הפדגגיות המצינות ספר למוד שכזה, הרי הוא חדור ברוח דתי נאמן בהחלט. הספר ערוך בשטה קלה ונוחה מאד. חומר הקריאה והכתיבה כמעט כולו מקורי ומתאים לרוח הילדים ועי"כ נקנית הלשון ללומדים הקטנים מתוך חדוה רבה.

אלפון זה מצטיין גם בתמונות רבות מעשה-אמן, המושכות את לב הפעוטים. כל הספר נדפס בהדור גדול על ניר משובח, ומכיל מאה עמודים.

מחירו רק 1.50 זהוב.

לפנות: A. M. Grubsztajn, Łódź, Piłsudskiego 54.

Osłabienie bladnicę leczy Hemogen oryginalny tylko z firmą Klawe

---

Pracownia Futer Wacława Kaweckiego

Piotrkowska 113, tel. 207-76
wykonywują wszelkie roboty futrzane przeróbki i odświeżenie.

עלטערן!

אין מיין חדר-שולע ווערען נאָכמיטאָג אָנגענומען קינדער, וואָס לערנען אין פּאָווּשעכנע שולען צו לערנען: עברי, חומש, רש"י, תנ"ך, משניות, גמרא, היסטאָריע, רעדען און שרייבען העברעאיש און יודישע בריף זעלבסט צוזאַמענשטעלען. ס'ווערען אויך אָנגענומען אָנפאַנגער פון 5 יאָהר אָן, ווי ס'ווערט אין פערלויף פון חדשים אויסגעלערנט גרינדליך דאַווענען. שטרענג, רעליגיעזע ערציהונג! צוגענגליכע פרייזען.

איינשרייבען טעגליך 2 ביז 8 אָוונד.

יחיאל דוד ראָזענפעלד
פל. וואָלנאָשטשי (נייע שטאָט) 6
קוואַר אָפּיצינע, רעכטס, 2 שט.

בעקאַנטמאַכונג

דער בעוואוסטער שטרענג כשר'ער און זעהר אָננענעהמער פּענסיאָנאַט ביים וואַלד פון ה"ה פייבל בורשטינאָוויטש און י. קאַרטאָסקי אין לוטאָמירסק מאַכט בעקאַנט, דאָס אויף די ימים טובים ר"ה יו"כ און סכות ווערט איינגעאָרדענט אַ מנין מיט זעהר שעהנע בעלי תפלות צו שפּאַט ביליגע פרייזען 6 זל. טעגליך גוטע בעהאַנדלונג שמאַקהאַפטע און נאַהראַפטע קוך קומט און איבערציינגט אייך בעמ. פאַטעפאָן און ראַדיאָ-קאָנצערטען אויפ'ן אָרט צופאָהר מיט'ן טראַמוויי.

צו פערקויפען

אַ שנעל-לויפער-בינד-מוסטער - מאַשין זשאַקאַרד מיט מאַטאָר ברייט 120 צמ., אַ 16 גענגיגע שפּול-מאַשין, אַ „פ. ד". האַנד - מאַשין 10/70, 14 פלאַטען, אין 7/80 וואַלטער'ס.

ערפאַהרען: וואַרשא נאַלעווקי 32, וו. 97.

אַ מעבלירט צימער

מיט אַלע בעקוועמליכקייטען
ביי אַן'אינטעליגענטער פאַמיליע איז פון זאָפאָרט צו פערמיטען. וואָלטשאַנסקאַ 74 וו. 18
אָנקוקען קען מען פון 10 פריה ביז 1 מיטאָג.

Meble z saloniku,
Kasa ogniotrwała,
Bibljoteka

okazyjnie tanio do sprzedania
Andrzeja 33 m. 3. 4013

טוך= און קאָרט-לאַגער

Sz. Maroko, Łódź

נאָוואָמיעסקאַ 2 פּראָנט 1 שטאָק טעל. 15948
עמפּפעהלט צום ווינטער-סעזאָן אַ גרויסען אויסוואַהל פון די נייעסטע און בעסטע דאַמען- און מענער שטאָפען

ווייכטיג פאַר דאַמען!

מאַכט איך די עלעגאַנטסטע דאַמען-היטע נאָך דער לעצטער פּאַריזער מאָדע און די עלטעסטע היטע איבעראַרבייטע איך אויף גענצליך נײַ.

פאַר נאָר 2.50 זל.

געדענקט די אַדרעס: זאַוואַדזקאַ 23

בעמערק.: נײַ היטען די לעצטע נײַהייטען אין פּיינער אויספערטיגונג 50 פּראָצ. ביליגער ווי איבעראַל.

„TOLA"

צנים פחים בדרך עקש, שומר נפשו ירחק מהם.

תקעו בחדש שופר, בכסה ליום חגנו. כי חוק לישראל הוא משפט:

איבער דעם זאַלסטו גלייך קומען אין דעם בעוואוסטען רעכטסקאָנסולענטן-ביוראָ

מאַנעלאַ, פּיעטריקאָווער 17

(זאַכאָדניאַ 52) טעל. 148-79

וואו עס ווערט פינקטליך ערלעדיגט, געוויסענהאַפט געשריבען אַלערליי ביטעס: ציווילע, קאַרנע, האַנדלאָווע אַפּעלאַציעס, אַדוואָלאַניעס, קלאָוזולעס, זאַבעזפּיעטשעניעס אויף אַלע שטעט אין פוילען, וועגען דירות אין אורזשאַנד ראָזיעמטשי. ווי אויך איבערזעצונגען אין אַלע שפּראַכען.

בעמ.: קלאָוזולעס' זאַבעזפּיעטשעניעס ווערען ביי מיר ערלעדיגט במשך 24 שעה.

מיט אַכטונג
ד. מאַנעלאַ, פּיעטריקאָווער 17

Wystrzegać się naśladownictw • podobnym brzmieniu

געלעגענהייטליך

צו פערקויפען צוליב אָפּפאָהר אַ פולשטענדיגע סאַלאָן-איינריכטונג ווי אויך אַ גרויסען סמירנישען דיוואַן. אָרלאַ 3, דער הויז-וועכטער וועט אָנווייזען צווישען 12 ביז 3 נאָכמ.

Lokal fabryczny

bardzo jasny, 350 łokci kwadratowych na II piętrze z dwoma wejściami, nadający się dla lekkiego przemysłu od zaraz do wynajęcia w domu przy ul. Południowej 34. 4009

אַבאָנעמענטס-פרייז ... [illegible]
אַנאָנסען-פרייזען ... [illegible]

[illegible] B. Hamburski

[illegible]: B. i M. Hamburskich w Łodzi, Piotrkowska [illegible]